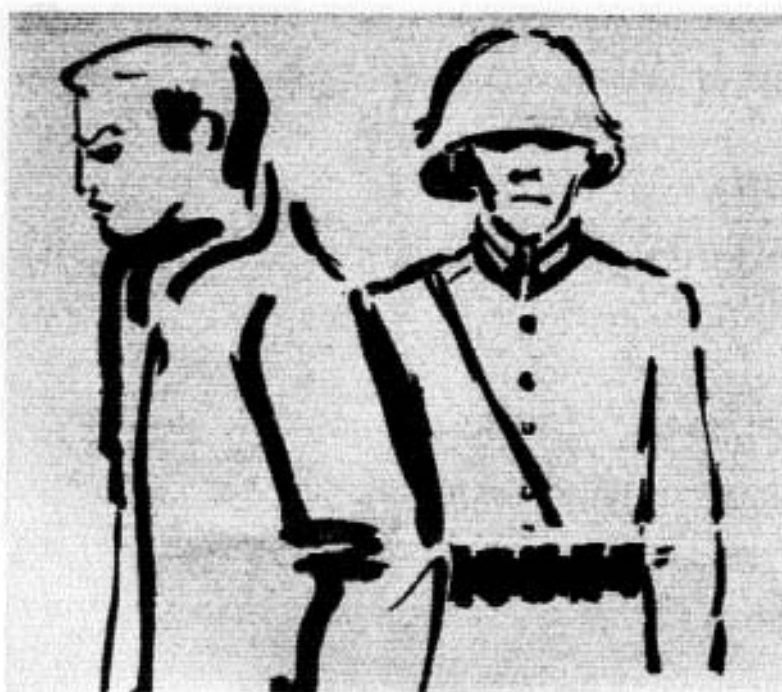

ikkeevold

Halfdan Rasmussen

**SOLDAT ELLER
MENNESKE**

CARIT ANDERSENS FORLAG 1941

Nyligt afdøde forfatter Halfdan Rasmussen var ikke kun til tosserier, men også til pacifisme og antimilitarisme.

IKKEVOLD udgives af Aldrig Mere Krig (AMK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AMKs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmKs hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Kollektiv redaktion:

Tom Paamand 8623 0328
Holger Terp 3678 4028

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N
E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Morgenluft for pacifismen

Af Geert Grønnegaard

Det er svært at beskrive sådan en fornemmelse. Men de folk i hovedbestyrelsen, der har været med i flere årtier, mener at kunne vejre en slags "morgenluft" i det danske klima for pacifistiske ideer. Det er endnu ikke på overfladen i det politiske liv, at det kan mærkes. Der kører det stadig med femårige forsvarsforlig til 16-18 millioner kroner pr år, og mere når det ikke engang slår til.

Men det ser ud til, at et halvt århundrede med ti års skolegang til alle, og et kvart århundrede med næsten 40% unge med studentereksamen, langsomt gør sin virkning. Der er nogen, der lytter, og mange flere der forstår ideerne om fred og nedrustning.

Et meget stærkt signal kommer fra militærnægterne. På trods af millioner af forsvarskroner kastet i grams til helsides annoncer i Berlingske og bande-reklamer på fodboldbanerne nåede nægtertallet alligevel i år 2000 op på 35% af de tvangsudskrevne værnepligtige, ny Danmarksrekord.

Der er også kommet et mærkbart bedre medløb i pressen, særlig den trykte presse. En stor del af den nye generation af veluddannede er rykket ind på bladredaktionerne, og de kan godt

finde på af sig selv at lede en gammel fredsaktivist frem til kommentar, selvom de ikke har fået besked på det af chefredaktøren. Så virker det også den anden vej - man kontakter dem igen med nye historier,

Den famøse 11. september og måske især reaktionerne i dagene efter, har også fungeret som øjenåbner for mange mennesker. Da den gamle statsminister "gik på skærmen" og erklærede, at Danmark nok skulle følge USA hele vejen i dets kamp mod terrorisme, blev det for meget.

Vores hjemmeside www.fred.dk fik masser af besøgende, og bekymrede midaldrende kvinder bad om vejledning i, hvordan deres store sønner skulle gøre for at blive militærnægtere.

Der er således brug for Aldrig Mere Krig endnu nogle år fremover. Hver især ville vi vel nok stadig kæmpe for foreningens formål, selvom der ikke var nogen forening, men det er ulig nemmere med.

Man kan, hvis man engang imellem synes det virker svært, tænke på vore tipoldeforældre, der knoklede for at afskaffe slaveriet, selvom det på deres tid var helt lovligt og almindeligt i Danmark. Det lykkedes for dem, fordi de holdt sammen om opgaven.

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Landsforbundet Aldrig mere Krig har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen www.fred.dk/amk/ikkevold

Indhold:

USA og det andet Pearl Harbor <i>Af Torben Retbøll</i> Den 11. september bliver brugt til at retfærdiggøre krig.	4
En retfærdig krig? <i>Af Susanne Arends</i> Intellektuelle tilhængere af krig fraskriver sig ansvaret.	8
Stop krigen, lad os så få fred! <i>Af Jens Thoft</i> For anden gang inden for få år er Danmark i krig.	10
At blive otte år igen <i>Af Annevig Schelde Ebbe</i> Mor skulle sige, at det ikke blev storkrig.	12
Massemedierne som magtmiddel <i>Af Mikael Witte</i> Massemedierne spreder angst.	14
Den glemte kritik <i>Af Shiva Farahmand</i> Verden var i årevis ligeglad med afghanerne.	16
Krig er terror <i>Af Grete Møller</i> Der findes kun en slags krig - mellem rige og fattige!	18
Hvad med Nej til krig og terror? <i>Af Annelise Ebbe</i> Midlertidig status over Initiativet <i>Nej til Krig og Terror</i> .	20
Aldrig Mere Krig i 75 år <i>Af Henning Sørensen</i> Jubilæumstale på Aldrig Mere Krigs 75 års dag.	24

Årets første nummer af bladet er stærkt forsinket på grund af redaktøren. Vi beklager forsinkelsen, som har gjort en del af stoffet mindre aktuelt.

USA og det andet Pearl Harbor

Terror-aktionen den 11. september bliver brugt til at retfærdiggøre en krig, der koster endnu flere menneskeliv. Det er ikke første gang, det sker.

Af Torben Retbøll

Det andet Pearl Harbor kostede omkring 3.000 menneskeliv. Det er meget uhyggeligt, at nogen kan planlægge og gennemføre en sådan terror-aktion. Men det er måske endnu mere uhyggeligt, at nogen kan bruge denne terror-aktion til at retfærdiggøre en krig, der koster endnu flere menneskeliv

Terror-angrebet mod USA den 11. september 2001 blev af nogle iagttagere kaldt "det andet Pearl Harbor".

Det første Pearl Harbor var Japans angreb på den amerikanske flådebase på Hawaii midt i Stillehavet søndag morgen den 7. december 1941. Denne sammenligning er ikke dårlig. Der er nemlig flere ligheder mellem de to begivenheder.

- For det første: Begge angreb kom som en overraskelse og et chok for den amerikanske offentlighed og medførte en betydelig forandring i den offentlige opinion.

- For det andet: Begge angreb fik de amerikanske myndigheder til at træffe vidtrækkende beslutninger, som der ikke tidligere havde været politisk basis for.

Japans angreb på Pearl Harbor betød store forandringer for USA, både udadtil og indadtil. På den udenrigspolitiske front besluttede USA at gå aktivt ind i Anden Verdenskrig og danne den store alliance med Storbritannien, Frankrig og Sovjetunionen.

Indtil december 1941 havde USA kun deltaget passivt i krigen ved at låne og leje militært udstyr til England. Den offentlige opinion og Kongressen var domineret af isolationismen, der gik ud på, at USA ikke ville blande sig i Europas interne problemer. Efter angrebet på Pearl Harbor vendte holdningen med ét slag. Nu var der massiv opbakning bag USAs deltagelse i krigen, både i befolkningen og Kongressen.

Den britiske premierminister Winston Churchill havde bedt den amerikanske præsident Franklin Roosevelt om at gå ind i krigen. Roosevelt ville gerne hjælpe. Men han havde været nødt til at sige nej i første omgang:

"Jeg kan føre krig, men jeg kan ikke erklære den". I USA er det nemlig kun Kongressen, der kan udstede en officiel krigserklæring. En sådan erklæring blev vedtaget af Kongressen dagen efter angrebet, den 8. december 1941.

Allerede under krigen var der mistanke om, at Roosevelt og den øverste ledelse i Washington havde vidst, at Japan ville angribe Pearl Harbor, men at de havde undladt at advare basen, fordi de ønskede en episode, der skulle chokere befolkningen og bringe isolationisterne i mindretal, så man kunne få

Kongressen til at vedtage en officiel krigserklæring.

Efter krigen blev denne mistanke styrket, da en række hemmelige dokumenter blev frigivet. Men debatten om, hvem der vidste hvad hvornår fortsætter endnu i dag, 60 år efter Japans angreb. USAs officielle linie er dog stadig, at angrebet var helt uprovokeret, og at det kom uden varsel.

Japansk-amerikanerne

På den indenrigspolitiske front besluttede USA at evakuere og internere alle japansk-amerikanere, der boede på den amerikanske vestkyst.

Mere end 100.000 mennesker blev anbragt i koncentrationslejre længere inde i landet. Ikke for noget, de havde gjort, men for det, de var, nemlig af japansk afstamning.

Mere end halvdelen af dem var født i USA og dermed amerikanske statsborgere. Resten var født i Japan, og de havde dengang ingen mulighed for at blive amerikanske statsborgere.

Men alle blev behandlet på samme måde. Det er det mest omfattende overgreb, den amerikanske stat nogen sinde har rettet mod sine egne statsborgere.

Den officielle amerikanske begrundelse var, at man frygtede, at japansk-amerikanerne ville lave sabotage eller spionage til fordel for Japan. Men ikke en eneste japansk-amerikaner blev nogen sinde dømt for en sådan forbrydelse.

På Hawaii boede der omkring 150.000 japansk-amerikanere, men her gennemførte man ikke en massiv internering. Det ville have lagt beslag på en masse skibe, der skulle bruges i krigen, og det ville have været svært eller umuligt at få samfundet til at fungere på Hawaii, hvis man pludselig havde fjernet en tredjedel af den samlede befolkning.

Denne omstændighed viser, at interneringen på fastlandet blev gennemført på grund af racisme, og fordi man ville hævne sig for Japans angreb.

Både anklager og dommer

Det andet Pearl Harbor fik USA til at starte en international krig mod "alle terrorister og alle de stater, der giver dem husly". USA optrådte både som anklager og dommer i denne sag. Der var ingen forsvarer.

I det amerikanske retsvæsen kan det vare længe, undertiden flere år, før der falder en dom, men i denne sag gik det usædvanlig hurtigt.

USA erklærede straks, at den skyldige bagmand var den saudiarabiske millionær Osama bin Laden, der opholdt sig i Afghanistan, og mindre end en måned efter angrebet i New York begyndte USA at bombe dette land, fordi Taliban-styret gav ham husly.

Men USA kom ikke med en definition på begrebet terrorisme. Selv om dette begreb blev meget diskuteret i 80'erne og 90'erne, lykkedes det ikke nogen at opstille en alment accepteret definition på begrebet terrorisme. Problemet er, at det er et meget politisk

begreb. Det, der er terrorisme for den ene, er frihedskamp for den anden.

De allierede havde et tilsvarende problem lige efter Anden Verdenskrig, da de ønskede at dømme tyske nazister for deres krigsforbrydelser. Inden man kunne dømme dem, måtte man definere begrebet en krigsforbrydelse.

Det var ikke let, for alle parter havde benyttet barske metoder i løbet af krigen. Man ønskede ikke at anklage fjenden for noget, man selv havde gjort.

Løsningen var enkel: En krigsforbrydelse er noget, som fjenden har gjort, og som vi ikke selv har gjort. Nazisterne havde f.eks. bombet den civile befolkning i London. Det var slemt, men det blev de ikke anklaget for.

De allierede havde nemlig også bombet den civile befolkning i flere tyske byer, især Dresden og Hamburg, og anklagen mod nazisterne måtte ikke falde tilbage på de allierede selv.

En enkel definition

Når de amerikanske myndigheder taler om terrorisme, benytter de også en enkel definition: Terrorism er noget, der begås af vores fjender, ikke af os selv eller vore venner. Denne definition er naturligvis meget bekvem, men den har den alvorlige mangel, at den ikke definerer indholdet i terrorismen.

Nogle danske politikere hævder, at vi ikke behøver en klar definition. "Vi ved godt, hvad der er terrorisme, når vi ser det".

Men hvis man ikke har defineret forbrydelsen, er det svært at vide, hvem der er skyldig. Og hvis man vil straffe den skyldige med meget barske midler, som f.eks. krig, skulle man tro at det var særlig vigtigt, at man havde en klar definition.

Så længe begrebet ikke er defineret, er der ikke lighed for loven. Hvis en bestemt handling begås af en ven, er det ikke terrorisme. Hvis noget tilsvarende begås af en fjende, bliver det stempet som terrorisme, og det kan udløse en meget streng straf. Jungleloven hersker med andre ord. Den stærke laver sine egne definitioner, så de frikender ham selv og hans venner. Her er et eksempel:

I september 1983 blev et sydkoreansk passagerfly skudt ned af et missil affyret fra et sovjetisk jagerfly. Alle 269 ombord mistede livet. USA stemplede denne aktion som en forbrydelse. New York Times skrev en lederartikel med følgende ord:

"Der er ingen tænkelig undskyldning for, at et land skyder en harmløs flyvemaskine ned."

Fem år senere, i juli 1988, blev et iransk passagerfly skudt ned af et missil affyret fra et amerikansk krigsskib. Alle 290 ombord mistede livet. USA forklarede, at det var en beklagelig fejltagelse. New York Times skrev en lederartikel med følgende ord:

"...selv om det var forfærdeligt, var det ikke desto mindre en ulykke."

I 1983 var der altså ingen tænkelig undskyldning for at skyde et civilt fly ned. Sovjetunionen var skyldigt. Punktum. Men fem år efter viste det sig, at en undskyldning alligevel godt kan tænkes. Den er, at USA eller en af dets venner er den ansvarlige. I så fald er der tale om en ulykke. Det er sørgeligt, men der er ikke tale om en forbrydelse. Det er beklageligt, men ikke kriminelt.

Ikke den rette løsning

Det andet Pearl Harbor fik USA til at starte en krig mod Afghanistan for at ramme Osama bin Laden og det Taliban-styre, der havde givet ham husly. Denne krig burde ikke overraske nogen, for USA har en lang tradition for at bruge væbnet magt, når man ønsker at give udtryk for sine synspunkter. Men krig er ikke den rette løsning, hverken i den aktuelle sag eller i de fleste andre tilfælde, hvor USA har brugt sin militære magt. Af flere grunde:

- For det første er en krig i strid med international lov, hvis man handler på egen hånd og ikke har sikret sig en godkendelse fra FN's Sikkerhedsråd. Da Golfkrigen begyndte i 1991, havde USA ganske vist sørget for at få grønt lys fra FN. Men det var sket med meget tvivlsomme midler: Man brugte både trusler og løfter - både stok og gulerod - for at få to permanente medlemmer med vetoret (Kina og Sovjet- ➔

unionen) til at stemme for USAs politik eller i hvert fald undlade at stemme imod den. Da krigen om Kosovo begyndte i 1999, havde man endnu ikke fået grønt lys fra FN, men det sørgede man for at indhente bagefter. Med andre ord: FN blev bedt om at legitimere, hvad USA allerede havde gennemført på egen hånd.

- For det andet medfører en krig ofte, at man indtager en meget unuanceret holdning til virkeligheden. Verden deles op i de gode og de onde. De gode er med os, de onde imod os. Der er ikke plads til nuancer. Men virkeligheden består ikke kun af gode og onde. Tidligere fjender accepteres pludselig som venner, hvis de bare holder med os i denne sag. Syrien var engang en fjende, men i 1990 da det var parat til at støtte USA mod Iraks leder Saddam Hussein, blev det lukket ind i den politiske varme. Rusland blev tidligere kritiseret for sin brutale politik over for Tjetjenien. Men når det er parat til at støtte USA i krigen mod Taliban-styret i Afghanistan, nedtoner man sin kritik af den russiske politik mod Tjetjenien, selv om Rusland ikke har ændret sin kurs over for Tjetjenien på afgørende vis.

- For det tredje giver en krig ofte løsninger, der er meget dårlige, både på kort og på langt sigt. I 1954 rykkede USA ind i Sydvietnam for at overtage Frankrigs plads efter nederlaget ved Dien Bien Phu. Det førte til Vietnam-krigen, der varede indtil 1975, og som kostede flere millioner vietnamesere livet. I 1992 invaderede USA Somalia. Det officielle formål var at løse et humanitært problem. Men to år efter forlod USA landet uden, at der var fundet en løsning. Den dag i dag, næsten ti år efter invasionen, er Somalia stadig plaget af store problemer, bl.a. er landet nu delt i to stater. I 1994 gik NATO i aktion i Bosnien, ikke som en neutral mægler i borgerkrigen, men med aktiv støtte til den ene side (bosniakker og kroater) og med aktiv indsats imod den anden side (serbere). Året efter pressede USA parterne til at acceptere Dayton-freden, der betød, at Bosnien blev forvandlet til et internationalt protektorat,

der minder meget om en amerikansk koloni.

Det andet Pearl Harbor medførte - ligesom det første - en betydelig forandring i den offentlige opinion. En patriotisk bølge skyldede hen over landet. Da præsident Bush (junior) i oktober 2001 indledte krigen mod Afghanistan, blev han endnu mere populær hos de amerikanske vælgere, end hans far (Bush senior) havde været, da han i sin tid indledte krigen om Kuwait i januar 1991.

Mange politikere og pressefolk kunne i flere måneder ikke tale om andet end truslen fra den internationale terrorisme og krigen mod Osama bin Laden. Næsten alle sagde det samme. Næsten alle fulgte den linie, der blev lagt af Pentagon og Det Hvide Hus. Debatten foregik således inden for nogle meget snævre rammer.

Man diskuterede, hvordan man skulle føre krigen. Næsten ingen diskuterede, om det var moralsk eller juridisk rigtigt at kaste bomber over Afghanistan, selv om det ud fra en principiel holdning er et meget vigtigere spørgsmål. Næsten ingen gjorde opmærksom på, at mange mennesker i Den Tredje Verden har god grund til at hade USAs regering og system for mere end hundrede års imperialistisk politik.

En af de få undtagelser var det amerikanske tidsskrift *Z Magazine*, der offentliggjorde en lang række kritiske analyser og kommentarer på sin hjemmeside på internettet. USA har faktisk en reel opposition til de to store politiske partier, Demokraterne og Republikanerne, men den kommer næsten aldrig til orde i de etablerede medier.

Overvågning og kontrol

På den indenrigspolitiske front medførte det andet Pearl Harbor en bevægelse i retning af mere statslig overvågning og kontrol og dermed en begrænsning af borgernes demokratiske rettigheder. USA har altid præsenteret sig selv som frihedens land, men nu sagde nogle politikere, at alt for megen frihed var farligt. "Vi er nødt til at tage mere hensyn til den nationale sikkerhed".

Denne tendens bredte sig også til an-

dre vestlige lande, bl.a. Danmark, hvor nogle politikere nu så en chance for at gennemføre en række politiske indgreb, som man hidtil ikke havde haft politisk basis for. Datoen den 11. september var et magisk trylleord, der skulle standse enhver seriøs debat og lukke munden på enhver kritisk røst.

Penge spiller tydeligvis ikke nogen rolle, når det gælder et patriotisk projekt som kampen mod den internationale terrorisme. Kort efter den 11. september vedtog det amerikanske Senat en tillægsbevilling på 40 mia. dollars eller 320 mia. kroner til det ordinære militære budget.

I Danmark skete noget tilsvarende, da Folketingets Finansudvalg vedtog en tillægsbevilling på 311 mio. kroner

over de næste fem år til Forsvarets Efterretningstjeneste og på 90 mio. kroner til Politiets Efterretningstjeneste. Beslutningen blev truffet i november 2001, men den var hemmelig og kom først til offentlighedens kendskab i den følgende måned.

Fyrre mia. dollars er en hel del efter amerikansk målestok, ligesom 400 mio. kroner er en hel del efter dansk målestok. Tillægsbevillinger af denne størrelse går aldrig til områder som uddannelse eller sundhedsvæsen, selv om disse områder godt kunne bruge lidt flere penge, både i USA og Danmark.

To minutters stilhed

Det andet Pearl Harbor kostede omkring 3.000 menneskeliv. Det er meget uhyggeligt, at nogen kan planlægge og gennemføre en sådan terror-aktion. Men det er måske endnu mere uhyggeligt, at nogen kan bruge denne terror-aktion til at retfærdiggøre en krig, der koster endnu flere menneskeliv.

Samtidig med at man forarges over terror-angrebet, bør man også prøve at se på proportionerne i denne sag. Biltrafikken på amerikanske veje dræber hvert år flere tusinde mennesker. Det rammer også i flæng ligesom terrorismen, men det giver åbenbart ikke anledning til nogen bekymring eller indgreb, der kan standse eller bare begrænse myrderiet.

Hvis man anlægger en mere global målestok, kan man konstatere, at farlige sygdomme som AIDS, malaria og tuberkulose hvert år dræber mange millioner mennesker. Men de fleste ofre bor i Den Tredje Verden, og derfor giver det ikke anledning til nogen bekymring eller indgreb.

Hvert år dør mange millioner mennesker af sygdomme, der let kan helbredes eller forebygges. De dør, fordi de ikke har adgang til rent drikkevand eller har dårlige sanitære forhold. Igen bor de fleste ofre i Den Tredje Verden. Igen er der ingen nævneværdig reaktion.

Tre måneder efter den 11. september afholdt USAs myndigheder en mindehøjtidelighed for ofrene. Mange vestlige lande gjorde noget lignende. I Danmark deltog statsminister Poul Nyrup Rasmussen i en ceremoni, hvor man holdt to minutters stilhed for ofrene, og alle statsansatte blev opfordret til at gøre det samme. Det er en smuk tanke at mindes de 3.000 ofre i USA, men igen er det værd at se på proportionerne i sagen.

I 1994 blev en halv million mennesker myrdet i Rwanda. Det var den værste massakre i hele verden siden 1945. Holdt USA to minutters stilhed for disse ofre? Nej. Indonesiens besættelse af Østtimor varede næsten 25 år (1975-99) og kostede en kvart million mennesker livet. Har USA på noget tidspunkt holdt to minutters stilhed for disse ofre? Aldrig. Når det gælder det sidste tilfælde, nøjedes USA ikke med at være passiv og tavs. Man gav politisk, økonomisk og militær støtte til den skyldige. Dermed er USA også skyldig.

Når disse og mange andre ofre er blevet ignoreret, hvorfor skal ofrene for det andet Pearl Harbor så have så megen opmærksomhed? Hvorfor skal

lige netop disse ofre hævnnes, når de andre bare bliver glemt? Svaret er klart: Folk i Den Tredje Verden spiller ikke nogen rolle.

Det er lige meget, om de lever eller dør. Men hvis nogle af dem forsøger at gøre oprør mod os, så reagerer vi. Det kan godt være, vi rammer nogle uskyldige, når vi går i krig, men det er naturligvis ikke med vilje. Vi har altid de bedste intentioner, selv om resultatet måske ikke altid er godt.

En ny epoke?

Mange iagttagere siger, at verden ikke længere er den samme efter den 11. september. De mener, vi nu er trådt ind i en ny historisk epoke. Det er en tvivlsom påstand. Den vestlige verden er stadig domineret af USA.

Den Tredje Verden er stadig plaget af sygdom og fattigdom. De internationale institutioner er de samme som før. Der er ikke tale om nogen fundamental eller principiel forandring i det globale system, som f.eks. da den kolde krig holdt op omkring 1989-90.

Det andet Pearl Harbor fik en bølge af patriotisme til at skylle hen over USA. Men det er ikke noget nyt. Det er sket før. Og det vil sikkert også ske igen. Hver bølge har sin egen oprindelse, sit eget forløb og sine egne konsekvenser. Når bølgen rammer de andre vestlige lande, ser vi en fornyet og forstærket pro-amerikansk ensretning både blandt politikerne og massemedierne.

I Danmark var politikerne ved at falde over hinanden for at erklære deres solidaritet med USA. Det gjaldt ikke kun den socialdemokratiske regering, men også den borgerlige opposition.

De danske medier fulgte stort set den linie, der blev lagt af Pentagon og Det Hvide Hus. Men det er heller ikke noget nyt. Det skete også under krigen om Kosovo i 1999 og under krigen om Kuwait i 1991.

Det andet Pearl Harbor er bestemt en væsentlig begivenhed, som det er vigtigt at beskæftige sig med, fordi politikere og medier bruger den til at manipulere den offentlige opinion, men det er ikke et vendepunkt i verdenshistorien. ●

Fred.dk

Af Tom Vilmer Paamand

Verden skriger fortsat på hævn efter det modbydelige terrorangreb på World Trade Center i USA - og resultatet bliver uhæmmet oprustning og overvågning.

Hvis freden skal have en chance, må alle fredeligere kræfter blande sig, så de vilde hævnskrig får et konstruktivt modspil. Heldigvis er der mange gode kræfter, der prøver at stoppe hysteriet.

På fredsbevægelsernes sider på internettet - Fred på Nettet - er samlet mere end 100 nye aktuelle tekster, og der kommer fortsat flere. Her er også adresser på de mange nye fredsgrupper landet rundt, der opstod i kølvandet på den 11. september.

Aktuelle møder og demonstrationer kan findes via FredsKalenderen samme sted. Det kan være svært at finde gode fredelige ting via de almindelige søgemaskiner. Fred på Nettets egen søgemaskine FindFred leder udelukkende på udvalgte danske fredssider.

Fred på Nettets omfattende tema om krigen mod terror er linket fra Fred.dk's forsider, men kan også findes direkte via adressen www.Fred.dk/artikler/krigrisk/forsont

En retfærdig krig?

Intellectuelle tilhængere af krig forsøger at fraskrive sig ansvar for død og ødelæggelse.

Af Susanne Arends

Amerikanske intellektuelle gik i februar ud med et "manifest", der betegnede Bush's intervention i Afghanistan som en "retfærdig krig" - "a just war". Manifestet blev først nævnt i P1, Orientering, og et par dage efter i Politikens begejstrede leder.

Måske er det kun et mål for min egen uvidenhed, at jeg ikke anede, at begrebet "retfærdig krig" i 2.500 år har været genstand for filosofiske og teologiske diskussioner i den kristne/jødiske del af verden.

Tilsyneladende startede begrebet ca. år 400 f.kr. af St. Augustine, og det blev atter taget op i det 12. århundrede e.kr. af St. Thomas Aquinas, der først og fremmest brugte det til at forsvare korstogene i middelalderen. Nu skal det retfærdigvis siges, at de fleste paver i det 20. århundrede ikke mente, at man med de våbensystemer, der blev udviklet, fremover ville kunne bruge begrebet.

Det har øjensynlig ikke stoppet argumentationen blandt de kristne i USA. I det seneste manifest bruger de såkaldt intellektuelle det til at forsvare USAs "krig mod terror", selvom det ikke er krig i den oprindelige form. Men der er også andre mere tvivlsomme konklusioner i manifestet - og navnlig, når man læser de vedlagte noter.

Terrorangrebet den 11/9 2001 kan kun fordømmes, uanset om man er kristen, muslim, buddhist, hinduist, jøde, ateist osv. Det kan vi vel alle være enige om. Dét, de 60 personer - der skulle repræsentere både kristne, jøder, muslimer og ateister - gør, er at tage det flere tusinde år gamle begreb "retfærdig krig" op som et forsvar for det, der i øjeblikket foregår i Afghanistan.

Manifestet starter meget fristende med en opsummering af de menneskerettigheder, der siger, at alle mennesker

er lige, at enhver tro er op til den enkelte, samt at drab i Guds navn er imod troen på Gud og et forræderi mod universaliteten i religiøs tro. Derefter indrømmer de, at der måske er nogle amerikanske værdier, som de også selv finder anstødelige, og som de amerikanske medier og filmindustrien påtvinger resten af verden.

De 60 udvider dog begrebet trosfrihed, idet de nærmest mener, det er en pligt at være troende. De henviser til Stalin og Hitler, som de mener, ulovliggjorde religion, og det er såmænd lige før, man som pacifist ryger ind i den klasse.

En retfærdig krig?

Begrebet "retfærdig krig" er tilknyttet nogle tilsyneladende strenge krav, som imidlertid kan vendes og drejes, så de passer til den aktuelle sag.

Begrebet fritager os på den måde fra et individuelt ansvar for de ting, der sker, og det er jo meget bekvemt. Den "primære moralske berettigelse" for krig er ifølge begrebet at beskytte de uskyldige fra at lide overlast, men det betyder dog ikke, at kun ren forsvarskrig tillades.

Næstekærlighedsprincippet bruges som begrundelse for, at det er forkert ikke at hindre fremtidig skade på uskyldige. Krig må ikke føres som en hævn, siger de, men opremser selv i noterne de mange gerninger, man mistænker bin Laden for at have udført.

En "retfærdig krig" kan kun erklæres af de legitime myndigheder - og i princippet kun mod et andet lands legitime myndigheder. Sidstnævnte går de imidlertid let hen over. Begrundelsen for, at krig kun kan erklæres og føres af de legitime myndigheder var oprindeligt, at disse var Guds repræsentanter.

Når de legitime myndigheder har erklæret krig, strider det derfor heller ikke mod det sjette bud om drab at gå i krig og myrde modstanderne. Med mange af de ledere, der findes rundt

om i verden - for slet ikke at tale om USA - kan denne argumentation virke temmelig skræmmende.

Det er for resten den samme argumentation, der bruges af visse kristne i USA til at forsvare dødsstraffen som princip. De forsvare dog oprør og opstand, hvis myndighederne ikke mere kan anses for legitime. Her nævner de intet om den aktuelle krig i Mellemøsten, men de polske jøders opstand i 1943 samt amerikanernes eget oprør mod de britiske tropper for flere hundrede år siden.

Ifølge principperne i "retfærdig krig" må krig kun føres mod soldater og aldrig mod civile. Alligevel mener de 60, at der er omstændigheder, der gør, at det kan være moralsk forsvarligt at foretage militære aktioner, der kan resultere i ikke-tilsigtede men forventede drab eller skade på civile - collateral damages.

Det er ikke moralsk acceptabelt at gøre civile til selve målet, skriver de, men i noterne forsvare de mange collateral damages i krigen i Afghanistan med, at terrorister har det med at gemme sig blandt civile, i kirker og andre steder, som principperne for retfærdig krig ellers forbyder at angribe.

Ingen respekt for FN

Flere af de oprindelige principper i "retfærdig krig" går de meget let hen over i manifestet, selvom de uddybes mere i noterne. I "retfærdig krig" er netop krig den allersidste udvej. Alle andre løsninger skal være forsøgt inden dette sidste, drastiske skridt.

Det er ikke sket med krigen i Afghanistan, men det undskyldes med, at der ingen steder i teologernes papirer henvises til internationale organer som f.eks. FN, som de i øvrigt ikke anerkender som en "legitim myndighed", idet de henviser noget, en talsmand for FN skulle have sagt engang: At FN er udviklet som en skyggestat til at styre international brug af magt, men at dette

meget vel kan være en selvmorderisk omklamring”.

I starten hylder de ganske vist de kloge mennesker, som i 1948 udviklede Menneskerettighedskonventionen (efter amerikansk forbillede, siger de), men længere rækker deres respekt for FN tilsyneladende ikke.

Andre principper for “retfærdig krig” er, at de, som går ind i en sådan krig, skal være rimeligt sikre på et vellykket resultat, således at der ikke ofres liv til ingen nytte. Midlerne i krigen skal også være proportionale med dét, den er en reaktion på. Ingen af disse principper går de nærmere ind på, men henviser til diverse skrifter og gamle bøger.

Konklusionen på manifestet

Konklusionen er ikke uventet en total sanktionering af USAs terrorkrig i Afghanistan og andre steder som værende en “retfærdig krig”. Selve manifestet er stort set en samling af diverse bidrag fra Institutet for Amerikanske Værdier, hvor mange af underskriverne også er tilknyttet på den ene eller den anden måde.

Inspirationen skulle være kommet fra Rumsfeldt-Rice - ørnene i den amerikanske regering. Den ene af lederne fra ovennævnte institut blev kort efter terrorangrebet inviteret sammen med mange andre religiøst tænkende personer inviteret til et møde i Det Hvide Hus. Hvis dette imidlertid skulle leve op til principperne i begrebet “retfærdig krig”, kan man undre sig over, at de tilfangetagne under ingen omstændigheder af Bush kan accepteres som krigsfanger med dertil hørende rettigheder.

Ifølge Bush er de forbrydere uden strafferetlige rettigheder - men når man samtidig undskylder sig med, at man fører retfærdig krig, må de tilfangetagne også være krigsfanger med alle dertil knyttede rettigheder.

Hvor må det dog være bekvemt at kunne fraskrive sig ethvert ansvar for død og ødelæggelse - ja, oven i købet prise sig selv for det. Det er efter min mening hele formålet med manifestet - og det lugter af bestilt arbejde og ikke en lovprisning af menneskerettighederne, som Politiken ser det. ●

Jeres krig

Hvem skal tørre blodet op
når jeres krig er omme?
Og når barnet kalder: “far...”
hvem mon så skal komme?
Hvem skal trøste enkerne,
og forklare jeres børn.
At den krig som dræbte jer
aldrig kan retfærdig gøres.

Hvem skal bygge byerne
og begrave de døde?
Hvem skal mætte børnene
når der ikke er mere føde?
Hvem vil tro på kærlighed,
og ku’ føle glæde nu?
Hvem vil kunne grine højt
når hjerterne de græder, du?

Hvem skal pløje markerne
I har fyldt med miner?
Mødrene de græder mens
ham med leen han griner.
Martyr det er kun et ord,
krig gør ingen mand til helt.
Hvem skal stoppe jeres krig
hvis I ikke vil det selv...?

Tekst: Ruben Byberg Jacobsen.

Stop krigen, lad os så få fred!

For anden gang inden for få år, er Danmark involveret i krig. Her er Rasmussen og Rasmussen enige. Så derfor drejede Folketingsvalget sig om alt muligt andet.

Af Jens Thoft

Vi siger nej til krig og terror. Den ene skiderik i Afghanistan, ham der blev støttet af USA i 80-erne: Bin Laden, er ikke meget værre end de skiderikker, som Taleban fordrev i 1996.

Jeg tænker på den Nordalliance, som den vestlige verden nu sætter sin lid til. Den er også middelalderlig. Den har også gennemført massakrer og brugt tortur. Den står i spidsen for fremstillingen af en stor del af verdens opium.

Dens syn på kvinder er måske ikke tidlig middelalder men blot sen middelalder. Dens syn på religiøse love adskiller sig måske nok fra Taleban, men ikke væsentligt. Den kunne ikke sikre fred og samarbejde mellem de mange krigsherrer. Bl.a. derfor blev den i 1996 sat på porten af Taleban.

Alt dette ser man bort fra. Devisen er den kortsigtede: "mine fjenders fjender er mine venner". Det var præcis den samme tankegang, der førte til, at USA i høj grad selv har bevæbnet og optrænet Talebanerne. Den ene skiderik er ikke meget bedre end den anden.

Aviserne vil fortælle os, at nu er krigen vundet. Men er freden det også? Vil den vestlige verdens fremstød i Asien skabe grobund for nye terrorister? Jeg tror det! Vil den vestlige verdens fremturen overfor det muslimske Afghanistan, betyde en styrkelse af fundamentalister i den muslimske verden. Især i Pakistan og Saudi Arabien. Jeg tror det!

Er motiverne for den vestlige verdens engagement i Afghanistan bekæmpelse af terrorismen eller er der også olieinteresser involveret. Jeg tror desværre ikke det ene udelukker det andet.

Ingen spørgsmål

I debatten siden den 11. september har kun få sat spørgsmålstegn ved om krig var det rigtige svar på den afskyelige

terror mod USA. Men hvis man i princippet finder krig, drab og ødelæggelse for en rigtig dårlig ide, så må man spørge sig selv, om den vestlige verdens svar på Al Queda-terroren er nyttig i forhold til det, der gerne skulle blive slutproduktet - en fredeligere verden. Jeg tror det ikke!

Når en amerikansk mor bliver filmet ved de rygende ruindynger i New York, mens hun krammer sit barn og siger, at hun er bange og at der må gøres noget - hvor er så den journalist, der spørger hende om: "Hvor mange afghanske børn synes du, at det er i orden der dør, for at du synes vi gør noget"?

Ofrene er især afghanske kvinder og børn, der er lige så uskyldige som de mange mennesker der døde i New York. For tiden er en halv million på flugt. Vinteren nærmer sig, og en humanitær katastrofe lurer lige i horisonten.

Men de frysende afghanere er ikke på vores nethinde, på samme måde, som de fortvivlede mennesker i World Trade Center, der sprang i døden for at undgå at blive brændt ihjel. Dem har vi

på nethinden, der er vores medfølelse. De andre ser vi ikke.

Når TV kommenterer krigen, er det altid militærfolk, der trækkes ind i studierne og ikke konfliktforskere. Militærfolkene er uden tvivl gode til at forklare os alle spørgsmål om, hvordan krig føres. Men var spørgsmål om, hvordan man undgår krig ikke også relevant.

Massemedierne har ikke brugt tid til refleksion. Journalisterne - og i de danske medier - har med meget få undtagelser været én gang lusede mikrofonholdere.

Ingen har spurgt kombattanterne i den igangværende valgkamp: Hvordan har I tænkt jer at stoppe vanviddet?

På DR og TV2 blev der, da krigen startede den 7 oktober - jeg har tallene fra fagbladet Journalisten nr. 17 - stillet 347 spørgsmål, men ingen af dem handlede om hvilke alternativer, der kunne være til krig, 3 handlede om risikoen for civile tab, og mere end hver tredje handlede om USAs evne til at vinde krigen.

Hvor blev alle de kritiske spørgsmål af. De glimrede ved deres fravær. I ste-

det for at spørge: "hvordan krig?" burde man spørge "hvordan undgå krig?"

Ensidig alliance

Freden er langt fra vundet, fordi et tidligt middelalderligt styre er afløst af et andet sen-middelalderligt. Russerne var i sin 10 dage om at indtage Kabul, men de var 10 år om at komme ud igen.

Vores regering erklærede straks, at vi var med Bush hele vejen. Og i NATO bekræftede også Danmark musketér-eden. Og Rasmussen og Rasmussen hævdede at USAs krig var med FNs tilladelse. Det er som Rasmussen og Rasmussen tror at FN betyder Forenet Nato, for så er det korrekt. Betyder det De Forenede Nationer, så er det løgn.

Krigen er et krystalklart brud på FN-traktaten, der påbyder medlemmerne at forsøge fredelige konfliktmidler før de krigerske. FN-pagten giver nok ret til selvforsvar, men ikke til gengældelse.

Det er bekymrende, når et lille land som Danmark ikke bakker op om lov

og orden i verdenssamfundet, men i stedet legitimerer jungleloven.

USA stillede i løbet af de første dage efter terrorangrebet en meget flot alliance på benene, omfattende hovedparten også af den muslimske verden. Godt nok!

Bush's problem er, at med den aktive krigsførelse i Afghanistan smuldrer denne alliance. Derved gødes terrorismen, hvor den skulle bekæmpes.

Når man kun har ét stykke værktøj i værktøjsskassen, den militære forhammer, er man tilbøjelig til at gribe den i stedet for at tænke sig om. Gengældelse og raseri, hvor der burde have været eftertanke. Øje for øje og tand for tand gør efterhånden os alle blinde og tandløse, som gamle Gandhi påstod.

USA har krævet verdenssamfundets opbakning og støtte til kampen mod terrorismen. Fair nok, men så må det vel også være rimeligt, at verdenssamfundet kræver at USA støtter verdenssamfundet, ratificerer klimaaftalerne, støtter den internationale domstol og overholder ABM-traktaten for slet ikke at tale om at styrke det FN, som USA - også i denne situation har blæst på.

Først nu, hvor Taleban er ved at være i opløsning, er USA begyndt at inddrage FN.

Retssikkerhed undergraves

Med terrorlovgivning undergraves retssikkerheden, med angreb undergraves FN og international lov og ret. I stedet var der behov for at reflektere over hvorfor terrorangrebet kom, og hvad der kan gøres for at rykke terroreren op med rode.

Med krigen vandes rødderne, med krigen skabes der grobund for en ny generation af terrorister, der hader den vestlige verden, symboliseret med USA, så meget, at de vil gå i døden for at bekæmpe os.

Terrorismen er skabt af en verden af ulighed, en verden hvor vi, der har meget, i kraft af globaliseringen, får endnu mere, og hvor verdens fattige får endnu mindre. Vinderen får det hele. Terrorismen er skabt i et Mellemøsten, hvor ufrihed og mangel på lov og ret i årevis har været støttet af USA.

Det gælder i Palæstinakonflikten, og det gælder USAs støtte til det autoritære Saudi Arabiske kongehus, der fører en politik, der er så langt fra demokrati som noget kan være. Det var i det Saudiske diktatur, at Taleban opstod.

Terroreren og krigen mod terroreren koster det blege. Alene reparationerne af skaderne i New York koster hundrede af milliarder. Den højteknologiske hær i Afghanistan koster andre hundreder af milliarder.

Tænk, hvis disse mange penge var brugt på noget fornuftigt: rent vand til alle, skolegang til alle, mad til alle - kort sagt global udligning.

På trods af vores rigdom, dør der i dag flere end nogensinde på grund af sygdom, sult og underernæring. Det kan vi ikke være bekendt!

USA bruger for tiden 22 gange mere på sit militær, end FN koster på verdensplan - alle underorganisationerne medregnet. USA har tilsyneladende kun et stykke værktøj i kassen den militære forhammer. I hele verden bruges 53 gange mere til militæret end FN koster på verdensplan.

Der bruges mere til militære styrker om året, end de fattigste 49% af verdens befolkning har at leve for. Der er akut brug for andre værktøjer i kassen end forhammeren. Kun en dramatisk omprioritering af ressourcerne kan udrydde terrorismens rødder.

Danmarks rolle har været ubetinget støtte til USA og Englands militære aktioner. Det havde klædt vor regering, hvis den i stedet havde givet et konstruktivt bidrag mod terrorismen og ikke bare bakket op bag brugen af forhammeren.

Vi vil løse konflikter ikke udkæmpe dem. Vi vil udrydde terrorismen, og dertil er det ikke nok at udrydde nogle terrorister. Vi skal ikke eksportere vores hær, men eksportere fredspolitik og global udligning.

Kan vi så få fred.

Jens Thoft holdt denne tale 19/11 2001 ved en demonstration på Rådhuspladsen i Århus. Jens Thoft var fredspolitisk ordfører for SF i Folketinget fra 1984-94.

For flere oplysninger om de nævnte eksempler, se www.transnational.org. ●

At blive otte år igen

Da jeg hørte Bush snakke om krig kunne jeg mærke, at jeg blev otte år igen, og ville spørge min mor, om der blev storkrig, og hun skulle sige, at det blev der ikke.

Af Annevig Schelde Ebbe

Jeg var otte år under Golfkrigen. Vi havde min fætter, der dengang var atten, boende et halvt år. Han har dobbelt statsborgerskab. Amerikansk og dansk. Hans mor, min faster, som bor i USA, syntes han skulle komme hjem, hvis amerikanerne begyndte at indkalde unge mænd til krigen. Hos os var det stik modsat. Vi syntes, han skulle blive her, hvis de indkaldte.

Alt det med ham og værnepligten kan jeg ikke huske, det er noget, jeg har fået fortalt. Men jeg kan huske hvor uhyggeligt det var med bomberne, og jeg kan huske, at jeg spurgte min mor, om krigen aldrig holdt op. Når man er otte, er to måneder et halvt liv.

Jeg kan huske, at jeg havde en fornemmelse af, at min mor skulle kunne svare, når jeg spurgte. Det er det, man har forældre til: At trøste, når man er bange.

Terrorangrebet

Nu er jeg atten. Da terrorangrebene på World Trade Center og Pentagon kom, var jeg alene hjemme. Det var næsten ikke til at holde ud. Jeg ringede til min mor, der troede, jeg talte om ét fly og en ulykke, og som i øvrigt var på vej til et møde og derfor meget fortravlet. "Vi må snakke om det, når jeg kommer hjem," sagde hun. Og det var egentlig ikke godt nok. Hun skulle være der. Det er det, man har forældre til.

Da jeg hørte, hvordan George W. Bush reagerede - han snakkede om krig og korstog - kunne jeg mærke, at jeg blev otte år igen. Jeg blev nødt til at spørge min mor, om der nu blev storkrig, og hun skulle sige, at det blev der ikke. Det er det, man har forældre til.

Forældre skal fortælle én, at det hele ikke er så slemt, som det lige ser ud, og det skal nok gå. Jeg kan stadig huske, hvor stor en skuffelse det var i 1991, at

min mor ikke bare sagde, at det ville slutte lige om lidt.

Men her i dag, atten år gammel og alligevel kun otte, ved jeg godt, at lige det her bestemmer mine forældre sådan set ikke, hvor gerne jeg end vil have det, og de kan ikke engang fortælle mig, hvad der vil ske, eller hvor mange civile der skal slås ihjel, før de stopper den forbandede krig.

Da krigen kom

USA og Storbritannien siger, de ikke rammer civile mål. Den danske regering og store dele af Folketinget lader, som om de tror på det. For mig virker det som ét stort bluffnummer. Det er en krig, der bliver ført på den rigtige måde, siger de. Man rammer de rigtige mål. Osama bin Ladens træningslejre og Talebanstyrets bastioner.

Men hvem var det egentlig man ville ramme? Er målet Osama bin Laden eller er det Talebanstyret, eller er det dem begge to? Er Talebanstyrets fald blevet del af "operationen", fordi USA egentlig godt ved, at de måske ikke kan finde, dvs. ramme Osama bin Laden, og så har de jo trods alt sejret, hvis de har væltet Talebanstyret?

At de så i mellemtiden har dræbt masser af civile og kastet afghanerne ud i endnu større nød og elendighed, det er bare et komma i den store historie om kolonialisme og globalisering og økonomiske interesser, der kværner derudad uanset hvad.

Situationen udnyttes

Og hvordan er det med resten af verden? Hvordan er det, de andre, der laver statsterrorisme, udnytter situatio-

nen? Rusland kan nu sætte fuldt blus under krigen mod Tjetjenien, der har kostet ufatteligt mange civile ofre, for krigen er en krig mod terrorister. Bush og Putin er pludselig gode venner, med samme ulækre ærinde.

Og Israel? Hvad der er sket i Israel og Palæstina igennem mange år er ubeskrivelig forfærdeligt. Besættelse af palæstinensiske selvstyreområder, bosættelser, drab på civile. En uendelig undertrykkelse af palæstinenserne og deres ret til en palæstinensisk stat.

Min mor skulle kunne sige til mig, at det holder op lige om lidt, men det gør hun ikke, og jeg ville alligevel heller ikke tro på hende. Det er forskellen på at være atten og otte. Jeg ved godt, at Israel har udnyttet situationen til at optrappe volden og terroren mod palæstinenserne, for i Mellemøsten er det dem, der bekæmper terrorister - med alle midler også tortur, som til lejligheden kaldes "moderat fysisk pres".

I slutningen af august og begyndelsen af september deltog jeg i FN's Verdenskonference mod Racisme. Både under NGO-delen og under den officielle konference blev der talt om det såkaldte Israel-Palæstina-spørgsmål - ja, for en krig eller besættelse eller undertrykkelse kalder man det jo ikke.

Man kunne mærke, at palæstinenserne var desperate. Det var ikke hele tiden, jeg syntes lige godt om deres form, for ikke at sige, at jeg syntes, de næsten modarbejdede deres egen sag, så aggressive som de var, men hvor jeg dog forstod dem! For de israelere, der talte imod dem, var så selvretfærdige, at det var til at få kvalme over.

Under en paneldebat om kolonialisme, hvor også en palæstinenser skulle tale, holdt nogle smilende israelere skilte i vejret under hele hans tale: Discuss Racism not Politics, som om der overhovedet ikke er en sammenhæng mellem en paneldebat om kolonialisme og det, der foregår i Israel/Palæstina, som om der overhovedet ikke er en sammenhæng mellem en konference om racisme, racemæssig diskrimination, fremmedhad og beslægtet intolerance - ja, for så lang var konferencens titel - og det, der foregår i Israel/Palæstina, som om der overhove-

det ikke er en sammenhæng mellem racisme og politik. Det var ekstremt, ja egentlig både ydmygende og provokerende - også for mig. Hvordan må det så ikke have været for palæstinenserne? Og nu går det bare derudad. Det er en slem kliché, men jeg har ikke ord til at udtrykke, hvad jeg føler.

Et råd til Nyrup

Volden optrappes i Palæstina, i Tjetjenien, i Afghanistan. Den danske regering vil gerne støtte galskaben, virtual reality-spillet, der nu kører i Afghanistan. Vi er sådan nogle små nogen, og vi vil sørme gerne være indenfor i varmen. Og vores indvandrere, ja, dem må vi kigge lidt nærmere på.

Og så skal vi have strammet op på nogle regler og vedtaget nogle love sammen med EU, så der ikke kommer flere ind i landet, eller vi kan komme af med dem, vi har. Hvad ved jeg. Nu er det jo oven i købet hemmeligt, det der foregår. Kun regeringsledere ved, hvad det er vi vedtager.

Hvis jeg var Poul Nyrups mor, så ville jeg klappe ham på hovedet og sige til ham, at han nu har været en rigtig dygtig lillebror længe nok. Nu kan han godt slappe af og begynde at tænke selv. Det bliver der ikke fred af, men måske kunne nogle andre små brødre også begynde at tænke selv.

Der kunne måske komme en hel bevægelse af fredselkende lillebrødre, der kunne tænke selv og handle moralsk, økonomisk og politisk ansvarligt. Til sidst kunne budskabet måske så nå frem til storebror.

Og hvis han stod der mutters alene, og ingen gad lege med ham, fordi hans leg er rigtig dårlig, så kan det da godt være, at han ville finde på en anden leg, og den leg kunne måske give os et afsæt for at løse konflikter med ikke-voldelige midler og give os nogle frugtbare diskussioner om, hvad det er, vi vil med den "blågrønne gåde", som Ebbe Kløvedal Reich kalder vores jord i sin Fredssang.

Annevig Schelde Ebbe holdt denne tale ved en demonstration i København afholdt af initiativet Nej til Krig og Terror på den internationale aktionsdag 27. oktober 2001. ●

Hysteri over en militær arbejdsulykke

Af Tom Vilmer Paamand

En håndfuld personer er døde og lemlæstede ved en militær arbejdsulykke. Dødsfald er altid tragiske og jeg har stor medfølelse med de indblandede og de pårørende.

Men rundt omkring mig går det hele i militært selvsving. Forsider ryddes, regeringen holder taler og direkte tv viser kister og militære parader.

Jeg græmmes! Dødstallene svarer "blot" til en dårlig weekend på de danske landeveje. DET er tragisk, for det sker hele tiden - men det udløser ingen bekymrede kommentarer fra regeringen, ingen opmærksomhed i medierne - og da slet ikke en hastigt sammensat gruppe af særlige eksperter, der skal prøve at hindre gentagelser.

Det ene tilfælde drejer sig om bomber og soldater. Groft sagt er bomber beregnet til at dræbe, og soldater til at blive dræbt af dem. Sådan er krigens logik, så alt fungerede efter planen.

Men når vi almindelige mennesker har lyst til at rejse fra A til B, er sagen en helt anden - for det burde kunne arrangeres uden for mange dødsfald.

Jeg ville derfor ønske, at regering og medier ville tage vores daglige sikkerhedsbehov mindst lige så alvorligt, som mere perifere sikkerhedsproblemer i udlandet.

Måske kunne Bjørn Lomborg-ideen med en økonomisk risikovurdering bruges her?

De danske mineryddere i Afghanistan, der blev ramt af ovennævnte arbejdsulykke, er udsendt med flotte humanitære begrundelser.

I følge et svar i Folketinget 18. februar er opgaven for det danske ammunitionsrydningshold kun "at rydde miner og ammunition for den internationale sikkerhedsstyrke".

Af Mikael Witte

Efter den 11. september erklærede politikere og journalister i munden på hinanden: Verden bliver aldrig den samme igen. Bortset fra det indlysende i denne udtalelse (intet bliver det samme i en verden i udvikling) så tangerer den spørgsmålet om begivenhederne i USA den 11. september er noget kvalitativt nyt - eller om de blot fremstilles som noget helt nyt.

Terror er en gammel magtteknik. Den er smertefuld for dem der mister livet og for dem der mister et familiemedlem, en bekendt, en kollega eller en ven. Men terror vedrører også alle andre. For terror bygger på angst; når massemedierne spreder angsten for følgerne af det ukendte, så får den ekstra slagkraft. Resultatet bliver, at man ikke længere tør gå på gaden efter mørkets frembrud endside flyve til New York.

Det er blevet almindeligt at tale om den medieskabte virkelighed, og mange jamrer over at journalisterne, pressen og massemedierne. Imidlertid er sagen mere kompleks: Massemedierne lader sig udnytte af politikerne og de udnytter det der sker. Der er et symbiotisk forhold mellem massemedier og politikere. Den ene kan ikke leve uden den anden - og den anden ikke uden den ene.

Når statsmænd mødes, strækker de hånden frem og ryster modpartens så længe, så de må lide af kronisk seneskedehindebetændelse. Det langstrakte kollegiale håndtryk skal give fotografene tilstrækkelig tid til at få det perfekte billede. Bagefter kan statsmændene stadig vinke. Vinkeriet gælder dog hverken venner eller vælgere. Vinkeriet skal gennem kameraerne nå tv-seerne, dvs. vælgerne.

Iscenesættelse

Det symbiotiske betyder dog ikke at massemedier og politikere har identiske interesser. Almindeligvis vælger de fleste massemedier de mest ekstreme billeder og citerer de skarpeste formuleringer.

Man kan sige, at massemedierne er konfrontationssøgende, fordi konfrontation giver opmærksomhed, altså seere/læsere. Omvendt er de fleste regeringspolitikere konsensusøgende, ja næsten konfliktsky. Man kan sige, at den politiske magt ligger i det fornødne flertal, så kompromiset er nødvendigt, hvis man vil have magt. Helt så enkelt er det naturligvis ikke.

Angsten for terror skabes ikke kun af terroristerne, men også af massemedierne og af de politiske ledere, der har erklæret terroren krig.

Terroristerne havde sat deres terror i scene: Med civile amerikanske fly havde de ramt hjertet af verdens økonomiske og militære magt. De havde smadret to ikoner på en morgen med klar blå himmel. Terroristerne holdt ingen pressekonference, hvor de udlagde forløbet; i modsætning til tidligere terrorangreb gav terroristerne sig slet ikke tilkende. Det var en form for iscenesættelse.

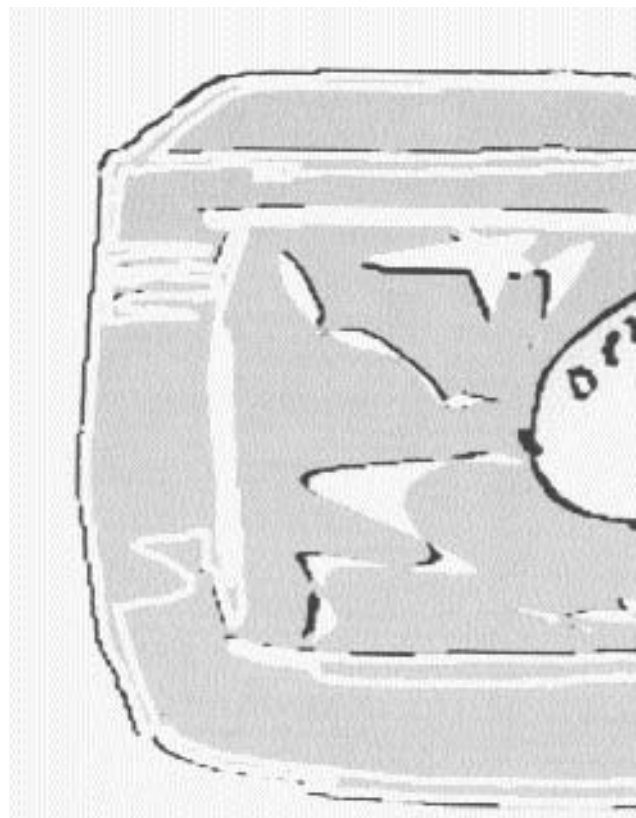
USAs præsident iscenesatte også sig: Gennem det lokale tv-selskab, der var mødt frem på skolen, holdt han sin første efter-angreb-tale. Derefter fulgte en række, som blev holdt på militærbaser, i ruinerne, i Kongressen, foran kaminen med gæster i audiens og i en moske, hvor det foregik i strømpesokker. Stederne skulle også være ikoner, for massemedierne skulle videregive signalerne.

Præsidenten ville vise styrke, fordi det amerikanske folk skulle have en stærk leder, efter det havde fulgt rædslerne på skærmen. Folket forlangte hævn: Øje for øje, tand for tand. Kravet blev gentaget så tit, så politikere og medier som det naturligste i denne verden talte om USAs legitime ret til hævn. Terror skulle mødes med terror.

Massemedieindustrien udnyttede rædslerne til at demonstrere sin

Massemedierne

Når massemedierne spreder angsten for følgerne

uundværlighed: Vi sendte live fra stedet! Vi sendte flest ekstra udsendelser! Ethvert rygte, enhver historie, enhver tænkelig vinkel blev vendt for at holde på seerne, dvs. forstærke den aktuelle stemning.

Krigsretorik

Da ingen påtog sig ansvaret for terroren, blev Osama bin Laden udpeget som skyldig. Og manden smilede oven i købet! Igen viste man en jublende palæstinensisk kvinde, og satte et slet skjult lighedstegn mellem hende og resten af verdens muslimer.

Politikerne udnyttede ethvert kamera og enhver mikrofon til at fremstå som magtfulde, vise at de kontrollerede situationen. Præsidenten sagde: Be ready! De lokale statsmænd ekkoede: Vi støtter! Krigsretorikken skulle vænne folk til den kommende krig.

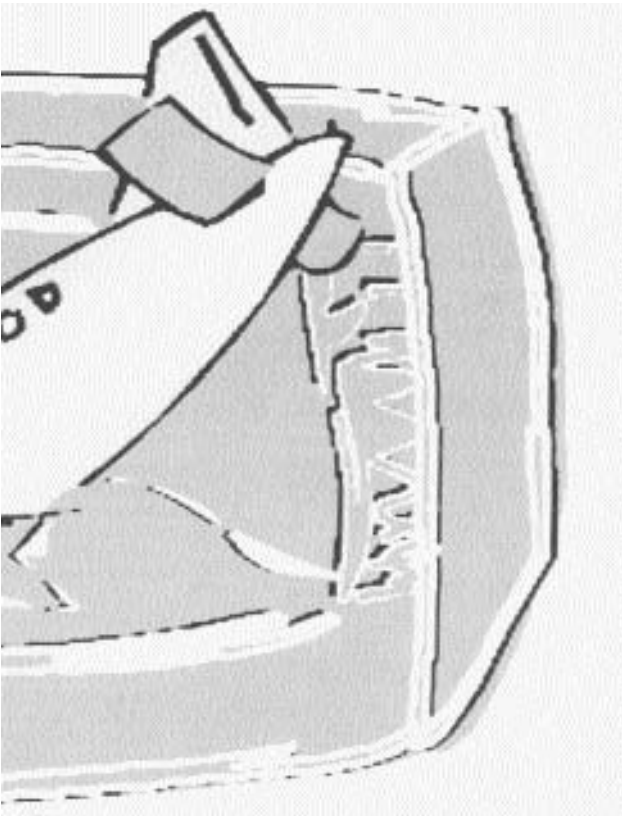
Alt imens depre- religiøs søgen vo- mindelige mennes- politikerne masser- at de havde is i m- Enten er I med os- rorismen skulle be- den, et folk, en led-

I 1972 tog Ni- skrigende børn m- årige Kim Phuc i o- på en lille vej i Sy- højland efter de an- havde napalmbom- Billedet blev ud- Press Photo, pres-

car, og var medvir- USAs terror i Viet- Stadig flere fot- dens brændpunkter bydeligheder. De- op i dem der hav- til en beskedens vil- og en trofast vovse-

som magtmiddel

ne af det ukendte, så får den ekstra slagkraft.

essioner, angst og
øksede blandt al-
sker, så udnyttede
medierne til at vise
aven. Patriotisme!
eller mod os! Ter-
kæmpes af en ver-
der!

ck Ut billedet af
med den nøgne 9-
centrum. Det skete
dvietnams centrale
merikanske tropper
mbet landsbyen.
nævnt til World
sefotografiets Os-
kende til at stoppe
nam.

ografier fra alver-
er afslørede mod-
fotos skulle ruske
de sparet sammen
la, en brugt Volvo
e. Aften efter aften

blev de vist med håb om at oplysning og medfølelse ville lægge grunden til en bedre verden, en verden med fred og frihed.

Men sådan gik det ikke. Når man for tit fik folkemord til kaffen, så virkede den slags ikke længere; man var blevet immun.

Nogle mennesker engagerede sig fortsat, men de oplevede også at det blev stadig vanskeligere at råbe offentligheden op. De talte derfor om glemte krige. Sovjetunionens krig i Afghanistan (1979-89) var længe sådan en glemte krig, og det samme kunne siges om krige i Afrika, Asien og Amerika. Også om USAs fortsatte bombing af Irak og Ruslands krig i Tjetjenien.

Det er næsten umuligt at samle seernes opmærksomhed om vanskelige problemstillinger, det er svært at holde den om langtrukne krige i områder, der ikke umiddelbart vedrører

vores (økonomiske) interesser. Og massemedierne - der præsenterer sig som ytringsfrihedens forsvarere - bliver ført i kort snor når Vestens interesser berøres i for eks. Mellemamerika, Golfen, Jugoslavien og Afghanistan.

Mediestyring

Militærets krisestyling inkluderer mediestyring - og det accepterer journalister og lader som om de er sandhedsvidner. Bagefter laver de så et selvportræt om hvordan nyhederne (og de selv) blev styret af militæret. USAs justitsminister John Ashcroft har allerede meddelt, at nyhedsmedierne ikke vil blive orienteret om detaljerne i den forstående krig.

Sommetider ryster tv vores verdensbillede: Grusomme billeder af mennesker, kvæstet og knust, kan pludselig udløse vores medfølelse.

At der hver eneste dag - året rundt - dør 19.000 børn af sult og fattigdom er svært at filme og fotografere. Derfor udløser dette rædselstal hverken ramaskrig, troppekonzentrationer eller ekstra-tv-avis. Og derfor giver heller ikke dagens 19.000 barnelig anledning til massefrygt eller kursfald på verdens finanscentre.

I dag kan vi modtage signaler fra utallige tv-kanaler, og tv kan sendes fra enmandsbetjente kameraer med satellitforbindelse. Det har imidlertid ikke skabt nogen synderlig demokratisering af medieverden eller givet en mangfoldighed af historier om Ane i Kæret og Tambo i Tanzania.

Når man ser bort fra de kanaler, der har specialiseret sig i sport, natur og gamle film, så virker de fleste kanaler utroligt ens. Nyhedsprogrammerne beskriver virkeligheden på stort set samme måde og den virker næsten underholdende. Men virkeligheden er mere sammensat.

De fleste tv-kanaler følger de samme nyhedskriterier. Når en stor kanal vælger et indslag, så må de mindre følge trop. Gentagelsen bliver afgørende for nyhedsudviklingen: Massemedierne bekræfter hinanden i hvad der er en historie, hvad der er en nyhed. Og når nyheden er bekræftet som nyhed, så gentages den i de øvrige medier, så længe den kan presses.

I programfladen afløses nyhedsprogrammerne af faktaprogrammer med en underholdende vinkel og de afløses af reality-shows, hvor virkelige mennesker sættes ud i en uvirkelig virkelighed. Indimellem vises rene fiktionsforestillinger, film etc., som tilsyneladende foregår virkelige steder - som for eksempel i skyskrabere i New York. Alt tilpasset et bredt publikum, der ikke skal udsætte for intellektuelle udfordringer.

Næsten alle massemedier blander virkelighed og fiktion for at konkurrere om opmærksomheden, dvs. om seer- eller oplagstal, for at kunne øge annoncepriserne og -indtægterne. Derved virker det fiktive virkeligt, og det virkelige virker fiktivt.

Massemedierne har gjort os, der lever i den del af verden hvor tv er selvfølgelig, til universelle øjenvidner. Vi ved hvordan Den kinesiske Mur ser ud, hvordan Titanic var udrustet, hvordan en flagermus orienterer sig.

Konstant udvider massemedierne vores viden, og selv om vi ikke husker det hele, så bærer vi på en omfattende paratviden. Skulle den ikke være helt parat, så skal man blot lige høre svaret, så reagerer vi samstemmende: Åh, ja! Denne evige informationsstrøm har selvfølgelig mindsket vores menneskelige evne til at undre os.

Engang var massemediernes mål at oplyse. Engagerede journalister kæmpede for at få deres historie frem; det ville også give journalisten en form for magt. I vore dage drømmer unge om at blive studieværter på deres eget tv-program; det vil også give en form for magt. Derved bliver man synlig på skærmen, og så er man noget i vor tids samfund! ●

Den glemte kritik

Den vestlige verden greb først ind i Afghanistan, da det fundamentalistiske regime blev en trussel mod USA.

Af Shiva Farahmand

Jeg meldte mig aktivt ind i initiativet *Nej til Krig og Terror* af to grunde: For det første fordi jeg principielt er imod krig, da jeg selv som barn oplevede krig i mit fødeland Iran. I en meget tidlig alder forstod jeg den sande betydning af krig og de rædsler og ødelæggelser, den altid fører med sig for den civile befolkning i et land.

For det andet fordi jeg har set magen til Taleban-systemet og har set fundamentalistiske terrororganisationer og finder det yderst væsentligt, at man i den vestlige verden åbner øjnene for de islamiske fundamentalistiske bevægelser, der i de sidste to årtier har gjort livet til et helvede for millioner af mennesker i Mellemøsten.

Men lad os vende tilbage til krigen. En krig som endnu engang viser supermagternes dobbeltmoraliske, uretfærdige og absurde politik. Enhver ved i dag, at det var USA og andre vestlige lande, som i 1980'erne forsøgte at hjælpe Talebanerne til magten.

Målet var på det tidspunkt at drive den sovjetiske hær ud af Afghanistan samt at bekæmpe de progressive kræfters fremgang. Der blev udleveret våben, penge og uddannelse, og operationen anses for at være et af de angreb, CIA har haft størst succes med gennem tiderne.

USA vender 180 grader

Cirka 12 år senere går hele den såkaldt civiliserede verden sammen og sætter alle kræfter ind på bekæmpelse af det samme monster, de selv var med til at skabe.

Det bemærkelsesværdige er at talebanerne var fascistiske og imod alle menneskerettigheder helt fra starten. De har aldrig lagt skjul på deres magtmisbrug eller de fanatiske, reaktionære og undertrykkende holdninger, de står for.

Talebanerne har siden deres magtovertagelse ødelagt millioner af afghaneres liv. Alle kender til de grusomheder og modbydeligheder Talebanerne har budt den afghanske befolkning.

Men i over 10 år lukkede den vestlige verden øjnene for, at mange mennesker i dette land fik frataget enhver menneskerettighed for blot at kunne leve et normalt liv. At kvinder ikke bliver regnet for mennesker, og at ethvert sekulariseret og moderne menneske bliver offentligt henrettet har ikke vakt den store harme og forargelse i de vestlige og demokratiske lande.

Man har nok syntes, at det var synd for disse mennesker, men aldrig har man hørt om, at der skulle gøres noget ved disse tragedier. Når det kommer til at forsvare universelle menneskerettigheder, er den vestlige verden god til at undskylde sin passive position med kultur-relativisme, der bygger på en tom respekt for andre folks religion og kultur.

Hvorfor nu?

At den vestlige verden reagerer så voldsom i dag, er ikke, fordi man har ondt af de millioner af mennesker, der i lande som Afghanistan og Iran lider

under fundamentalistiske regimer. Og det er heller ikke, fordi disse bevægelser pludselig er dukket op efter den 11. september.

Tværtimod har disse ekstreme politiske bevægelser haft fremgang i Mellemøsten i løbet af de sidste 20 år. De har med Koranen i hånden og i Guds navn fængslet, henrettet og terroriseret alle dem, der har sagt dem imod. Forfattere, kritikere og frit tænkende individer har fået dødsdom og er blevet forfulgte.

Men så længe de holdt deres brutaliteter langt væk fra den vestlige verden, blev de ikke betragtet som en trussel mod menneskeheden. Først nu efter at det denne gang er gået ud over USA og amerikanske liv, sætter man alle militære og politiske kræfter ind på at tilintetgøre Talebanerne.

De uskyldige liv, der den 11. september gik tabt, skal nu for enhver pris hævnes, og det gør man ved at sætte det afghanske folks liv på spil ved at føre en uhammet og ukritisk krig.

Krigens resultater

I flere uger har USA med accept og hjælp fra andre lande bombet et land, som allerede ligger halvt i ruiner og

halvt i en katastrofal fattigdom. De bomber et land i forfald, og samtidig påstår de, at det ikke går ud over de civile.

Man skal både være blind og døv for at tro på de påstande. Selvfølgelig går det ud over de civile afghanere. Lad mig kun minde om de tusindvis af afghanere, der i disse dage lever et uselt liv i flygtningelejre, som kun kan måle sig med kz-lejre fra Anden Verdenskrig.

Verden befinder sig i en meget kritisk situation. Denne krig har allerede vist, at den ikke bekæmper terrorismen, men snarere har skabt yderligere had. Denne krig er farlig, da den kan involvere flere og flere lande.

Den er farlig, da den kan udvikle sig til en krig mellem islam og kristendommen. Og herhjemme er den jo allerede startet takket være Dansk Folkeparti og yderliggående muslimer.

I dag står vi på den ene side over for en uretfærdig og hensynsløs krig, som skal kritiseres og stoppes, og på den anden side har vi Talebanerne, som er farlige, udemokratiske og fanatiske, og som også kræver kritik.

Kritik til to sider

Derfor vil jeg opfodre alle frihedselkende og sekulariserede mennesker til at tage lige så skarp afstand fra de fundamentalistiske islamiske bevægelser som fra krigen.

Det er vigtigt at passe på ikke at stå ved fundamentalisternes side, når vi vil fordømme angrebet på civilbefolkningen i Afghanistan. At søge i fredens navn at skabe dialog med Talebanere er som at gå i dialog med forbrydere og bøddler.

I stedet skal man fokusere på den folkelige opposition, som for længst har ønsket at komme af med Talebanerne. I stedet skal man bakke de progressive og radikale, folkelige protester op, så vi i fremtiden kan undgå diktatoriske styre som dem i Afghanistan og Iran.

Shiva Farahmand holdt denne tale ved en demonstration i København afholdt af initiativet Nej til Krig og Terror på den internationale aktionsdag 27. oktober 2001. ●

Det sidste kapitel

Af Erich Kästner, (1930)

Den 12. juli i året 2003
gik følgende melding jorden rundt:
at en bombe-eskadrille fra luftpolitiet
ville udrydde hele menneskeheden.

Verdensregeringen, forklarede man, havde fastslået,
at planen om endeligt at stifte fred
ikke lod realisere på anden måde
end ved at forgive alle implicerede.

Det nyttede ikke at flygte, blev det sagt,
ikke en sjæl måtte overleve.
Den nye giftgas ville krybe ind i hvert skjul.
Man behøvede ikke engang selv at tage sit eget liv.

Den 13. juli forlod et tusinde flyvemaskiner
Boston, belæssede med gas og bakterier
og udførte, susende rundt om vor Globus,
det af verdensregeringen befalede mord.

Menneskene krøb klynkende ind under sengene.
De styrtede ned i deres kældre og ind i skoven.
Giften hang som gule skyer over byerne.
Millioner af lig lå på asfalten.

Enhver tænkte, at han kunne undslippe døden.
Ingen undslap døden, og verden blev tom.
Giften var overalt. Den ligesom sneg sig på tåspidserne.
Den løb langs ørkenerne. Og den svømmede over havet.

Menneskene lå som bundne, rådne neg.
Andre hang ud ad vinduet som dukker.
Dyrene i Zoologisk Have skreg skrækkeligt, før de døde.
Og langsomt slukkedes de store højovne.

Damperne vuggede på havet, læssede med døde.
Og i Verden var der hverken gråd eller latter mere.
Flyvemaskinerne strejfede om med tusinde døde piloter
under himmelen og styrtede brændende ned i markerne.

Nu havde menneskeheden endelig nået, hvad den ville.
Ganske vist var metoden ikke udpræget human.
Men Jorden var endelig stille og tilfreds og rullede,
helt beroliget, rundt på sin kendte elliptiske bane.

Oversættelse Anne Behr

Krig er terror

Der findes kun en slags krig, sagde Ellen Hørup, krigen mellem rige og fattige!

Af Grete Møller

Velkommen! Tak fordi I kom! Tak fordi i trofast møder op aften efter aften og med jeres fakler bringer lys og håb i en mørk tid.

Jeg vil sige som forfatteren Margaret Mead:

Tvivl aldrig på, at en lille gruppe eftertænksomme, engagerede borgere kan ændre verden.

De er i virkeligheden de eneste, som kan!

Vi må blive ved - og blive ved - at sige til vore politikere:

- at vold avler mere vold

- at vi forkaster enhver form for terrorisme - også statsterrorisme

- at der er brug for dialog og forhandling - ikke gengældelse

- at afmagt, sult og nød er grobund for fanatisme

- at det rige vesten må rette op på fattigdom og ubalance i verden

- at våbenmilliarderne skal bruges til mad!

Der findes kun en slags krig, sagde Ellen Hørup, krigen mellem rige og fattige!

Krigen i Afghanistan har nu varet i 6 uger. Det første jeg hørte i morges i radioen var:

I nat har amerikanske bombefly anrettet det hidtil voldsomste bombeangreb på de talebanske styrker. De har bombet byen Kunduz i den nordlige del af Afghanistan. Mere end 1000 mennesker dræbt!

Gigantiske uranbomber kastes ned over Afghanistan. Det amerikanske luftvåben bruger verdens største, konventionelle bombe mod afghanere.

Bomben vejer 6 tons og indeholder en luft-benzinblanding, der gør den til en slags kæmpe molotov-cocktail. Sprængkraften er forstærket med uranpulver for at øge trykbølgen, så den har total ødelæggende sprængkraft i en omkreds på 600 meter. Og når krigen er forbi, vil det være farligt at færdes i

området. Befolkningen risikerer radioaktiv bestråling. De samme bomber blev brugt mod Irak i Golfkrigen.

Mange amerikanske soldater - og endnu flere mennesker i Irak - lider nu af det, man kalder "Golf-syndromet" - en kræftsygdom, fremkaldt af forringet uran, som er i disse bomber.

Vi ved ikke, hvor mange kvinder og børn og gamle, der er blevet offer for denne unødvendige og modbydelige krig. En krig, hvor verdens rigeste land sønderbomber et af verdens fattigste lande.

Man dræber tusindvis af mennesker for at fange én eneste person. Det er jo nærmest tragikomisk - hvis det ikke var så forfærdeligt! Men det er jo heller ikke sandheden!

USA gik i krig for at hævne terrorangrebet 11. september - nogen måtte undgælde! Præsident Bush måtte vise sig som en handlingens mand!

Bush erklærede hurtigt, at det var Bin Laden og hans netværk, som stod bag. De forlangte, at få udleveret Bin Laden. Da Talebanerne kun ville udlevere ham til et muslimsk land, gik USA i krig mod Afghanistan

Senere udvidede de målet - nu gjaldt det om at befri det afghanske folk fra et undertrykkende og barbarisk regime - som USA selv havde været med til at bringe til magten! Men krigen i Afghanistan har været planlagt længe!

De tidligere sovjetiske stater, som grænser op til det nordlige Afghanistan har rige olieressourcer. Dem har de amerikanske olieselskaber længe haft kig på.

Men hvordan få dem ud på den mest rentable måde? Jo, man måtte bygge en olieledning gennem Afghanistan! Desværre sagde den talebanske regering Nej!

De var bange for, at amerikanerne ville bygge en base i Afghanistan for at passe på og forsvare olieressourcerne.

De var bange for, at amerikanerne ville blive i Afghanistan - som de er

blevet i SaudiArabien efter Golfkrigen! USA vil hjælpe den afghanske befolkning, siger man nu, mens man tæp-bomber landet og smider madpakker ned over den sultne befolkning!

USA kaster to slags pakker ned over Afghanistan. Nødhjælpspakkerne er gule og firkantede, mens de ueksploderede klyngebomber er gule og dåseformede.

USA forsøger derfor i radiospotter at forklare, at det kun er den første slags, som de nødlidende befolkning bør samle op.

Endvidere risikerer de at træde på en landmine, når de løber ind for at hente en madpakke, og de må skynde sig før talebankrigerne erobrer fødevarerne.

Afghanerne er et hårdt prøvet folk. Der døde ca. 1 million i krigen mod Sovjet, som varede i 10 år.

Der er ca. 10 millioner landminer i Afghanistan. De blev efterladt af de russiske tropper under tilbagetrækningen i 1989. I de 10-12 år, der er gået siden, er mellem 20 og 25 afghanere blevet dræbt eller lemlæstet - hver dag!

En ud af fire børn i Afghanistan dør før de bliver 5 år. Den forventede levetid er 47 år

I juni advarede FN om, at 5 millioner havde lille eller ingen adgang til mad. En hungersnød truede, men de vestlige lande reagerede ikke.

Nu tales der om mindst 7 millioner interne flygtninge - og 2 mio. i Pakistan og ca. 1½ mio. i Iran - ud af en befolkning på ca. 20 mio. Ingen ved med sikkerhed, hvor mange afghanske flygtninge, der findes.

Den Nordlige Alliance har nu med USAs hjælp erobret 2/3 af landet - og indtaget Kabul. Massakren på talebanerne er begyndt. De har (også) noget at hævne!

Grænserne i det østlige Afghanistan mod Pakistan er blevet åbnet de seneste dage. Afghanske flygtninge vender tilbage til Kabul. (Det er i hvert

fald det, vi får at vide! - Man ved ikke, hvad der er sandt, for uafhængige medier er blevet forment adgang. - Alle nyheder bliver censureret! - Det første offer i en krig er altid sandheden!)

Kan nødhjælpsorganisationerne komme ind til flygtningene? Har de forsyninger nok? - Nødhjælpslagrene blev jo også bombede!

Kan nødhjælpen nå frem inden sne og kulde spærrer vejene til landsbyerne og flygtningene i bjergene?

Vil de vestlige lande være lige så hurtige og gavmilde, når det gælder om at yde nødhjælp til den nødlidende befolkning - og til at yde økonomisk støtte til genopbygning - som den var til at love USA opbakning og militær støtte? Der er mange problemer, som skal løses. En krig skaber altid flere problemer end den løser!

Men krigen er ikke forbi. Ben Laden er ikke fanget. Og der er ikke dannet en ny regering i Kabul.

Den Nordlige Alliance er sammensat af forskellige folkeslag og stammefolk, som er forenet i et fælles had til Talebanerne. Men når talebanestyret er væk, vil de sikkert begynde at bekrige hinanden for at vinde magten.

Talebanerne er pashtunere. Pakistans præsident har krævet, at pashtunerne, der udgør den største etniske gruppe i Afghanistan, skal være med i regeringen i Kabul. Der bor mange millioner pashtunere i Pakistan.

Indien ønsker at svække Pakistan og støtter Den Nordlige Alliances afvisning af pashtunerne. Der er uro i Kashmirprovinserne mellem Indien i Pakistan.

Jeg er af den opfattelse, at det passer regeringen i Washington godt, at der er så stor uenighed mellem parterne - så har USA en god undskyldning for at oprette endnu en militærbase i asien - med den begrundelse at man skal "opretholde ro og orden" og redde befolkningen fra endnu en borgerkrig.

Den reelle begrundelse er, at USA vil sikre transport af olie gennem Afghanistan - og at det amerikanske militær vil kunne holde kineserne i skak med opstilling af missilaffyringsramper tæt ved Kinas grænse - som led i opbygning af USAs missilskjold og den militære globalisering.

Der har ikke været megen tale om globalisering eller USAs Stjernekrigsprojekt i den danske valgkamp, selv om radaren i Thule vil spille en væsentlig rolle.

Skal Danmark virkelig acceptere missilskjoldet, som vil gøre USA usårlig - for at USA kan bevare sit verdensherredømme gennem troværdige trusler om atomvåbengældelse?

Der har heller ikke været meget tale om krigen i Afghanistan, der måske allerede har dræbt mange flere civile end der blev dræbt i 11. september - eller om terrorismepakken, som vil underminere de demokratiske rettigheder!

Men der har været megen fremmedhad i debatten. Stort set alle "med anden etnisk baggrund" - bliver anset for at være potentielle terrorister.

Det er regeringens egen skyld, at den har fået problemer! Den var meget hurtig til at være enig med USAs regering om at, "hvis I ikke er med os, er I med terroristerne".

Det er så godt som umuligt at trænge igennem med, at krigen i Afghanistan ikke er en religionskrig, men at den handler om olie og militærbaser og magt.

Vi har det jo nok for godt i Danmark - de fleste af os - derfor er der ikke mange, som har lyst til at sætte sig ind i, hvordan verden i virkeligheden er skruet sammen.

Vi kunne jo risikere at miste noget, hvis balancen blev ændret, derfor vil vi ikke se, at den er skæv! Det er bare de "andre" - terroristerne, - som er onde, har det lydt i valgdebatten.

For at I nu ikke skal gå alt for pessimistiske herfra, vil jeg slutte med at læse et digt for jer. Det er skrevet af Marta Christensen og hedder: "Når der blir mange nok".

Grete Møller er medlem af Kvinder for Fred. Talen blev holdt ved Nej til Krig og Terrors fakkeldemonstration i København den 19. november 2001.

Når der blir mange nok

Af Marta Christensen

**Når der blir mange nok der si'r nej
til krig og mistro og våben
så vil det omsider vise sig
at verden er stor og åben**

**Hvad gamle, kærlighedsløse mænd
har opdelt i fjendtlige zoner
vil blomstre som venskabsøer ved hjælp
af unge og nye visioner**

**Når der er mange nok som forstår
at der er vor pligt i livet
at videregive vor grønne jord
så grøn som den blev os givet.**

**Så spørg ikke træt hvad hver enkelt formår
ved stadig at virke og håbe
du ved jo selv verdenshavet består
af dråbe ved dråbe ved dråbe.**

Hvad med *Nej til Krig og Terror*?

Midlertidig status over Initiativet *Nej til Krig og Terror*, som det har udviklet sig i København fra starten i begyndelsen af oktober til midt af marts.

Af Annelise Ebbe

Nej til Krig og Terror blev stiftet den 8. oktober ved et møde, hvor der var repræsentanter fra fredsbevægelsen, flere venstrefløjspartier, nogle fagforeninger, ungdomsorganisationer og solidaritetsorganisationer. Initiativet rummede pacifister, feminister, anti-imperialister. Der var folk med en militant holdning til "freds"-arbejde, for hvem hovedpointen var, at det var USAs krig.

Det turde være indlysende, at såvel en parole- som en grundlagsdiskussion er ret vanskelig med en så broget skare. Et par lyse hoveder fik den idé, at nogle af de mest uenige skulle gå i enrum og blive enige. Seks mennesker, som var kommet med markante ytringer, blev udpeget, og det lykkedes at nå til enighed, fordi vi seks, der var sendt i enrum, var indstillet på, at vi skulle bøje os mod hinanden, hvis initiativet ikke skulle revne, allerede inden det var kommet i gang.

Parolerne blev som følger: *Nej til Krig og Terror*, *Nej til dansk krigsdeltagelse*, *Nej til racisme og fremmedhad*, *Bekæmp verdens fattigdom*. Desuden et ret enkelt, politisk ukontroversielt grundlag. Da vi seks kom ud med disse paroler og grundlaget, som ingen var helt tilfredse med, men alle kunne leve med, blev det foreslået, at der skulle stemmes. Forslaget blev buhet ud, hvorved et konsensusprincip for så vidt var institueret. Et konsensusprincip kræver stor lydhørhed og vilje til at gå på kompromis, og det kan skamrides til en vetoret. Balancen er hårfin, og ikke alle var i stand til at holde den.

Situationen ændredes

Som det vil være alle bekendt, udviklede situationen sig dramatisk både inden for og uden for landets grænser. Talebanstyret faldt hurtigt i størstedelen af Afghanistan, bagbundne Tale-

ban-krigsfanger blev skudt ned, en afghansk forsamlings blev i Bonn under FN-mægling enig om en ny overgangsregering i Afghanistan, konflikterne i Mellemøsten er oprappet meget, talsmænd for Bush taler om at angribe Irak, og i lille Danmark flyttede fjendebilledet i valgkampen entydigt inden for vores egne grænser, vi fik ny regering, valget viste i det hele taget en hid-sig højredrejning, og der skal om føje tid vedtages en terrorpakke i lighed med EUs. Enhver kan se med det blotte øje, at det tordner derudad.

Situationen udviklede sig, og man kunne mene, at den indbød til - om ikke ændrede så - flere svar. På fællesmødet den 8. oktober var vi enige om, at grundlaget ikke skulle ændres, med mindre der skete *afgørende* ændringer i situationen. Spørgsmålet er naturligvis, hvad *afgørende* ændringer er, og om man kan hævde, at det der er sket ikke omfattes af det grundlag og de paroler, vi allerede havde. Endelig var spørgsmålet i høj grad, om enigheden kunne bære en ny grundlagsdiskussion.

Selv mener jeg, at også den seneste udvikling er dækket af grundlaget. Det, der er grundlagets svaghed, nemlig at det er malet med den brede, upræcise pensel, der skulle gøre alle tilfredse, betyder også, at det favner meget bredt og efter min mening også den seneste udvikling. Det er den ene side af sagen. Den anden er, at jeg ikke har ment, at enigheden og det svært forvaltelige konsensusprincip kunne bære en ny grundlagsdiskussion.

Oprør fra det yderste venstre

Siden Initiativets start har der nu og da været tilløb til afstemninger og tilløb til at ændre både grundlag og navn, hvilket er afværget af det siddende arbejdsudvalg, hvis flertal mente, det øjeblikkeligt ville føre til splittelse.

Ved et stormøde den 4. februar var den yderste venstrefløj (Arbejder Par-

tiet Kommunisterne og Organisationen for Rekonstituering af Danmarks Kommunistiske Parti) mødt relativt talstærkt op - mødets størrelse taget i betragtning.

Blandt nogle af de andre tilstedeværende var der - formodentlig af andre grunde - også utilfredshed med det siddende arbejdsudvalg, hvilket bl.a. førte til, at dette konsensusprincip, som vi i arbejdsudvalget havde valgt at bruge både i arbejdsudvalget og til stormøderne, blev "stemt ned" fra starten af mødet via en kampafstemning mellem to foreslåede ordstyrere.

Den person, der blev valgt, var en af repræsentanterne fra et af disse partier. Han fremhævede (urigtigt - efter min bedste overbevisning), at navnet på Initiativet, parolerne og grundlaget var blevet kuppet igennem af nogle få personer, som alle sad i arbejdsudvalget.

Der var med andre ord enighed om en ret massiv kritik af flertallet af det siddende arbejdsudvalg og deraf følgende krav om, at et nyt arbejdsudvalg skulle vælges. På grund af kritikken af paroler og grundlag blev der også nedsat et udvalg, der skulle udtænke nyt grundlag og navn.

Nyt navn, paroler og grundlag

På det følgende stormøde blev der igen ved afstemning - vedtaget en udtalelse, der indledes med, at "initiativet har stadig voksende tilslutning", hvilket er notorisk forkert, eftersom bl.a. et par fagforeninger og Enhedslisten meldte sig ud på selv samme stormøde.

En opsummering af Initiativets hidtidige virksomhed afrundes som følger: "Det har støttet den permanente fredsvagt, som i over 120 dage har ladet fredens stemme komme frem foran det danske Folketing, og som er et initiativ af international betydning". Store ord i februar!

I udtalelsen hedder det også: "Med udsigt til en mangeårig "krig mod ter-

ror“ er der brug for, at fredsbevægelsen i Danmark forbereder sig til en langvarig indsats. Det sker som en markering af modstand mod den amerikanske krigsplan og den fejlagtige terrorbekæmpelsespolitik, som også gennemføres af dens partnere og allierede, og som grundlæggende retter sig imod al politisk modstand og protest. Initiativet vil samtidig beslutte et ajourført grundlag og navn at arbejde videre ud fra”. Det nævnes også, at forskellige mærkedage skal bruges, f.eks. skulle 8. marts, Kvindernes Internationale Kampdag, markeres som en fredsdag.

Den 4. marts var der atter stormøde. Efter mødet blev følgende sendt ud:

Stop terrorkrigen.
Pressemeddelelse 04.03.02.

Nej til Krig og Terror afholdt stormøde mandag d. 4. marts, hvor det blev besluttet at ændre navnet til *Stop terrorkrigen*.

Fredsorganisationen *Stop terrorkrigen* fortsætter og optrapper fredsarbejdet så længe den fortsatte krigsførelse kræver det.

(Herefter er der et afsnit om dansk krigsdeltagelse, som jeg - bortset fra tonen - er enig i. I øvrigt har *Nej til dansk krigsdeltagelse* også hele tiden været en af Initiativets hovedparoler.)

Hvad er ændret?

Der er åbenbart ikke længere tale om et initiativ, men om en organisation, og

navnet er ændret (fra den ubestemte form “krig“ til den bestemte form “krigen“ og fra “og terror“ til “terrorkrigen“), hvilket formodentlig skal signalere, at den krig, der er tale om er terroristisk, og at det er USAs krig. Der er altså tale om en fokusering på USAs imperialisme. Kvindeligen er naturligvis imod USAs imperialistiske krige, men vi vil ikke nøjes med at gå på det ene ben.

Vi var nogle organisationer og enkeltpersoner, der ville bevare navnet *Nej til Krig og Terror*, fordi vi synes, det er vigtigt også at tage afstand fra terror. Argumentet imod var bl.a., at det er USA, der definerer terror, og at det er dem selv, der forøver den værste form for terror (og har gjort det i årtier). Det er rigtigt, men for det første skal man ikke acceptere amerikanernes monopol på sådanne definitioner (jeg kunne heller ikke drømme om at acceptere Dansk Folkepartis definition af danskhed). Sproget er også dit og mit.

For det andet bør man efter min mening tage afstand fra de terrorangreb, USA blev udsat for den 11. september, ligesom man bør tage afstand fra den statsterror, Israel i stigende omfang udsætter palæstinenserne for og den terror, Talebanregimet og før dem mujahedinerne udøvede mod den afghanske befolkning - især kvinderne.

Noget af det, som Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed står for, er uforeneligt med den holdning/de holdninger, der blev ført frem af nogle af dem, der nu har om-

døbt Initiativet. På mødet den 4. februar blev det f.eks. som argument mod det gamle navn nævnt, at der føres retfærdige krige, og derfor kan man ikke acceptere ordet terror i navnet, fordi det er sådanne retfærdige krige, USA kalder terrorisme.

I en såkaldt Presseudtalelse, der er sendt ud til pressen sammen med det nye grundlag, står der bl.a.: “*Stop terrorkrigen* mener det er vigtigt, at der eksisterer et initiativ, der kan reagere på alle udviklinger i krigen, hvor Danmark bliver stadig mere involveret, siger pressesekretær Per Fosgrau. (...) Irak er udpeget som det sandsynlige næste krigsmål for USA. Irak har intet at gøre med terrorhandlingerne den 11. september. Når vi ændrer navn er det ikke, fordi vi ikke er modstandere af terrorisme, men fordi en bibeholdelse af navnet *Nej til Krig og Terror* kan forvirre.”

Der ville ikke have været noget i vejen for, at Initiativet *Nej til Krig og Terror* kunne “reagere på alle udviklinger i krigen”, og *Nej til Krig og Terror* var som sagt også imod dansk krigsdeltagelse. *Nej til Krig og Terror* ville også have været imod et angreb på Irak. Det er svært at se, hvor forvirringen kommer ind, eller hvem det er, der bliver forvirrede over, at et udmærket og præcist navn bliver bevaret. Og hvad angår et eventuelt angreb på Irak, har Bush ændret retorik.

Han taler ikke længere i den forbindelse om “krig mod terror“, men om at bekæmpe “ondskabens akse“, og her

➔ er Irak ganske rigtigt udpeget som første station.

Hvad med kvinderne?

I forbindelse med *Stop terrorkrigens* pointering af, at man skulle markere 8. marts som en fredsdag, kunne det undre en smule. Kvindeligaen er en feministisk organisation (her bredt defineret som en organisation, der medtænker en kvindevinkel), og det kan man bestemt ikke "beskyld" *Stop terrorkrigen* for. Det kunne man desværre heller ikke beskyld *Nej til Krig og Terror* for - hverken internt eller i det udadvendte arbejde, men dengang var der heller ikke tale om at lave 8.marts-demonstration i det regi. *Nej til Krig og Terror* lovede for så vidt ikke mere, end man kunne holde.

Ligaen havde gerne set, at det havde været muligt at inddrage denne vinkel. Vi har både nationalt og internationalt en kvindevinkel på krigen i Afghanistan. Vi har f.eks. fremhævet, hvordan FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 bør implementeres i Afghanistan (om kvinders særligt udsatte stilling under krige og konflikter og betydningen af at have kvinder ved alle forhandlingsborde), men denne kvindevinkel har været totalt udelukket, også af nogle af kvinderne i Initiativet.

Med hensyn til FN er vi heller ikke enige med *Stop terrorkrigen*, al den stund flere af de grupper, der nu dominerer, ikke accepterer FN overhovedet. Vi er kritiske over for FN, men mener, at vi må satse på at ændre organisationen (f.eks. demokratisere den) i stedet for at vende tommelfingeren nedad.

Kvindeligaens beslutning

Som konsekvens af den udvikling, der er sket, har Ligaens hovedstyrelse besluttet, at vi ikke ønsker at være med i *Stop terrorkrigen*. Samarbejds-mæssigt satser vi på Fredsbewægelsens Koordineringsudvalg, og så vil vi intensivere vores arbejde med kvindevinklen på fredsarbejdet i et omfattende nordiske samarbejde om resolution 1325.

Indlægget er skrevet marts 2002. Læs mere om "Nej til Krig og Terror" på www.stop-terrorkrigen.dk. ●

Kom til Fredsvagt!

Af Peter Henning

Her i juni runder Fredsvagten foran Christiansborg 250 dage. Så mange dage har danske soldater og officerer deltaget i den såkaldte "Krig mod Terror" i Afghanistan - og så mange dage har fredsvagterne protesteret mod det.

Det har skabt respekt, for vi står der hver dag fra 8 til 19 - også om søndagen. Det er en broget endog meget international flok. Jeg er desværre nok den eneste fra AMK. Vi er ca. 110, der står ca. 3 timer, og vi er altid to, der står sammen. Under paraplyer, når det regner - men de har svært ved at holde til den kraftige blæst, der altid er ved slotspladsen.

Vi er en meget "skæv" flok, så du keder dig aldrig. Der er flere unge i blandt. Jeg har stået sammen med folk fra Irland, Argentina, Irak - og Norge.

Der kommer selvfølgelig mange politikere forbi. De fleste har travlt, men som regel får vi et lille nik og

smil. Flere kontakter os, så der bliver mange små diskussioner. De fleste ved faktisk godt hvad det drejer sig om - de har set Bo Richardt i TV. Men politikerne holder sommerferie nu - det gør vi ikke.

Der kommer tillige mange skoleklasser og pensionister forbi, samt ikke så få udlændinge. Flere fra Rusland og Østeuropa, som ikke er afvisende. En japansk turist kom forbi og blev meget begejstret. Han fandt en fredsdue af foldet papir frem fra lommen, og gav den til os.

Så få menneskers stærke vilje - tror jeg sætter større spor end mange små demonstrationer. Vi må jo erkende, at demonstrationer for tiden er ret små. Dog var det en trøst, at der kom 15.000 på Rådhuspladsen i København - mod fremmedhadet.

KOM og vær med som Fredsvagt! Er du uheldig kan det være koldt og regnfuldt - men du keder dig ikke, det er festligt og så har det virkeligt perspektiv.

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Kosovo ryddet for miner

To års arbejde med minerydning er fuldbragt i Kosovo. Det er Folkekirkens Nødhjælp, der har stået for rydningen og har uddannet 200 lokale som mineryddere. Det er første gang, at et tidligere krigsområde så hurtigt har kunnet erklæres minefrit.

Udgiften til militæret stiger

Efter Den Kolde Krigs afslutning faldt udgifterne til militæret, men nu stiger de igen for tredje år i træk. I følge SIPRI blev der i 2001 brugt 6.700.000.000.000 kroner på militæret. Rusland overhalede igen USA som største sælger af våben, mens Kina køber flest.

Problem med radioaktivt affald i Danmark

De små atomreaktorer i Risø er lukket ned, men der er langt fra ryddet op. 5.000 m³ mellem- og lavradioaktivt affald og et kvart ton højradioaktivt skal graves ned et sted. Det værste bliver sendt til USA, men resten placeres i depot her i landet. Depotet, der skal bevogtes i 300 år, vil koste op mod 1,2 og 1,7 mia. kroner.

Angreb på afghansk bryllupsfest

De traditionelle salutter under et afghansk bryllup fik en amerikansk kamphelikopter til angribe bryllupsgæsterne. 10 gæster blev dræbt og mange såret under angrebet. Helikopteren var fra den internationale koalition mod terror.

Danmark udvikler nye kampfly

En foreløbig betaling på 898 mio. kroner sikrer, at nogle danske virksomheder kan deltage i udviklingen af det nye Joint Strike Fighter kampfly. Det er endnu ikke afgjort, om Danmark også skal købe de dyre fly for flere milliarder.

USA forventede epidemier i Irak

De 12 år gamle sanktioner mod Irak forhindrer import af kemikalier og udstyr til vandrensning. Det snavsede vand har medført sygdomme, der har dræbt en halv million irakiske børn - men det var forudset. Dokumenter fra det amerikanske forsvar fra 1991 forudså de dødbringende epidemier og foreslår, at skylden kan placeres hos det irakiske regime.

Selektive militærnægtere i Israel

En ny protestbevægelse har skabt grøde i den israelske militærnægterbevægelse. Det stigende antal unge israelere, der siger nej til at deltage i militærtjeneste i de besatte palæstinensiske områder er ikke pacifister. De vil gerne forsvare deres eget land, men ønsker ikke at deltage i besættelsen af et andet folk.

Dansk ubåd til Middelhavet

Ubåden "Sælen" er sejlet på togt til det østlige Middelhav, hvor den får ny base i Tyrkiet. Ubåden skal overvåge skibstrafikken som led i USAs kamp mod terror. Den nye forsvarschef general Jesper Helsø håber, at togtet ville vise ubådenes værdi for politikerne, der snart skal beslutte, om der skal købes nye.

De fattige bliver fattigere

De mest velhavende bliver endnu rigere, men stadig flere må overleve for under en dollar om dagen. En ny FN-rapport advarer de vestlige lande om, at denne voldsomme ubalance truer verdensfreden. Rapporten anbefaler, at der skal skrues op for bistanden og at de fattige landes gæld må eftergives.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Aldrig Mere Krig i 75 år

Henning Sørensens jubilæumstale ved Aldrig Mere Krigs 75 års fødselsdag på Den Internationale Højskole i Helsingør.

Af Henning Sørensen

Det er for en Aldrig Mere Krig-mand m/k at komme til Helsingør som for en muhamedaner at komme til Mekka. I denne by, i et hus på Møllebakken, stiftedes den 7. oktober 1926 Aldrig Mere Krig som en dansk afdeling af War Resisters' International.

Værtsfolk for det stiftende møde var Marie og Hans Wøffel, dette ægtepar var også blandt stifterne. Men måske var de ikke medlemmer ret længe, vi kan i det mindste ikke senere spore deres navne i AMK-sammenhæng.

Initiativtageren var magister Poul Rosenhoff, der i England havde mødt dels kvækerne, dels medlemmer af WRI. Poul Rosenhoff blev AMKs første formand. De øvrige deltagere var ingeniør Olaf Forchhammer, der før første verdenskrig, og altså før den første danske militærnægterlov i 1917, havde været i fængsel for militærnægtelse.

Olaf Forchhammer havde i en år-række haft sæde i hovedbestyrelsen for den i 1882 stiftede Dansk Fredsforening. Endvidere var der redaktør Axel Pille, ivrig vegetar og tobaksmodstander.

Den sidste af stifterne, stud.mag. Hagbard Jonassen, var cyklet ind til mødet fra militærnægterlejren i Grib Skov, hvor han da. aftjente sin "værnepligt".

Axel Pille havde stillet som betingelse for at deltage i mødet, at der ikke ville blive røget, hvilket Hagbard Jonassen, der hele livet var ivrig piberyger, modstræbende var gået med til. Hagbard Jonassen blev valgt til næstformand.

Præster og højskolefolk

Allerede i stiftelsesåret blev to af tidens kulturpersoner medlemmer af AMK: Højskolelærer, senere sekretær for De Jyske Husmandsforeninger og

folketingsmedlem for SF, Thomas Christensen, Frederiksborg Højskole (1898-1978) og valgmenighedspræst og salmedigter Uffe Hansen, Ubberup (1894-1994). Disse to mænd kom til at betyde meget for både AMK og for deres samtid i det hele taget.

AMK fik en langsom start, modsat Dansk gruppe af antimilitaristiske Præster, der blev stiftet i 1930, og lige fra starten ryddede avisernes forsider og beskæftigede lederskribenterne.

Præstestanden havde hidtil været en af militærets mest trofaste støtter; men nu frasagde godt 100 præster - langt de fleste i folkekirken - militæret huldskab og troskab. De opfordrede - ofte med held - drengene blandt deres konfirmander til at nægte militærtjeneste.

Først i 1931 blev Aldrig Mere Krig synlig for en større offentlighed, da foreningen begyndte at udgive et månedsblad "Aldrig Mere Krig", med førstelærer, senere folketingsmand for SF, Otto Mathiasen, Lysbro ved Silkeborg, som redaktør, og hans kone Ella Mathiasen blev forretningsfører.

Året efter blev Poul Rosenhoff, der havde været en hårdt arbejdende formand, men uden folkelig gennemslagskraft, afløst af førnævnte Thomas Christensen. Thomas Christensen var taler og skribent af "Guds Nåde", og han var sammen med Uffe Hansen medvirkende til, at AMK fik god indgang i Grundtvigske kredse.

50 lokalafdelinger

I første halvdel af 30-erne var AMK inde i en vækstperiode og der blev oprettet op mod 50 lokalafdelinger.

For Thomas Christensen var officerer "en flok forkælede farsdreng, der ikke gider bestille noget nyttigt", og soldater var "dødens håndlangere".

Allerede efter to år trak Thomas Christensen sig som landsformand. Årsag: Han havde giftet sig og var blevet far; men det betød ikke, at han ned-

Henning Sørensen foran det hus, hvor AMK blev stiftet.

tonede sit fredsarbejde. Han holdt stadig mange møder for AMK og skrev meget både i bladet "Aldrig Mere Krig" og den øvrige presse. Igennem en generation var AMK i den offentlige bevidsthed personificeret i Thomas Christensen.

Som ny formand valgtes afdelingslæge, speciallæge i psykiatri C.F. Melby, Viborg. Han var en internationalt anerkendt læge indenfor sit speciale, han var afholdsmænd, vegetarianer og tobaksmodstander. Religiøst bekendte han sig til Buddhismen. Han var en slider, der dog ikke havde Thomas Christensens folkelige gennemslagskraft.

Melby argumenterede for, at soldatertjeneste er i strid med lægeløftet, og han foranledigede at ikke så helt få medicinstuderende nægtede militærtjeneste. C.F. Melby skaffede også mange vegetarianere og afholdtsfolk som medlemmer af AMK. Blandt disse den i sin tid verdenskendte danske afholdtsagittor, redaktør af "Afholdtsdagbladet" Lars Larsen-Ledet.

Mange af de medlemmer Melby skaffede forblev aktive AMK-folk hele livet, hvilket har overbevidst mig om, at de solideste AMK'er er folk, der er

vant til at indtage mindretalssynspunkter, også på andre af tilværelsens områder. I Melbys formandstid toppede medlemstallet med ca. 3700.

Allerede i 1936 trak Melby sig som formand. Årsag: Hans kones helbredsmæssige situation. Men begge ægtefæller arbejdede for fredssagen i almindelighed og AMK i særdeleshed til deres sidste dage.

Som ny formand valgtes den hidtidige næstformand adjunkt Hagbard Jonassen. Han var en dygtig og solidt arbejdende organisationsmand; men han havde heller ikke den store folkelige gennemslagskraft.

2. Verdenskrig

Samtidig kom AMK og fredssagen som helhed i modvind. Hitlers magtovertagelse i Tyskland i 1933 prægede efterhånden det politiske billede herhjemme.

Stadig flere - også i de to regeringspartier, Socialdemokratiet og De Radikale Venstre - ønskede mere militær, og de, der ikke gik ind for mere militær, blev af mange mennesker opfattet som nazisympatisører, hvilket langt fra var tilfældet.

AMKs ledende folk havde taget skarp afstand fra nazismen fra første gang den viste sit hæslige ansigt. Da 2. Verdenskrig udbrød i 1939 var AMKs medlemstal faldet til ca. 1600.

Besættelsen betød bl.a. at AMK, der hidtil havde kritiseret regeringen, fordi den havde et militærvæsen, nu tog den i forsvar, fordi den stort set ikke brugte det.

Den socialdemokratisk-radikale regering blev dengang angrebet fra mange sider for at være skyldige i, at vort land havde haft for lidt militær og for at vi næsten ikke havde forsvaret os, da tyskerne gik ind i Danmark. AMK forsvarede i den offentlige debat regeringen for at have ført netop den politik.

De demokratiske ungdomsorganisationer samlede sig i en paraplyorganisation "Dansk ungdoms Fællesråd", for i fællesskab at værne om de demokratiske værdier og bekæmpe nazismen.

AMK var med i forarbejdet; men da det viste sig at blive et meget militær-

Du ungdom der nægter i tide

Thomas Christensen havde en lyrisk åre, hvilket bl.a. kom til udtryk i følgende digt, hvor han sammenligner soldaten og militærnægteren.

**Du ungdom der kryber og maver
dig frem gennem pløre og muld
du minder om oldtidens slaver
der sloges på kejserens bud.
Du ungdom der kun kan marchere,
give agt, stå ret, falde ned,
som lader dig sløvt eksersere,
du truer vor frihed og fred.
Du ungdom, der nægter at tage
mod krigsgudens khakihabit
har menneskeværdet tilbage
soldatens er flosset og slidt.
Du ungdom der nægter i tide
kan blive en manddom der dur;
men du der lar' tingene skride
fornægter din sande natur.
Du ungdom der vælger at bruge
en hakke frem for et gevær
kan krigens råhed ej sluge,
du værner vort menneskeværd.
Du ungdom spræng pigtråd og skranke
du ungdom fra øst og fra vest,
bind sammen med hånd og med tanke,
en verden i fremskridt og fest.**

venligt forum, stod AMK af, men anbefalede dog sine medlemmer - i det omfang de havde mulighed for det - at lade sig repræsentere gennem andre organisationer, hvilket i praksis var Radikal Ungdom og Danmarks Retsforbunds Ungdom.

I stedet tog AMK initiativ til oprettelse af Ungdommens Fredsråd, der bestod af fredsorganisationernes unge. Dette blev dog hverken en indflydelsesrig eller varig nydannelse.

I krigens første år udgav AMK tre pjecer, der opnåede meget stor udbredelse, "Stærkere end Stålet", "Freden og Fædrelandet" og "Nordens Enhed". De præsenterede pacifistiske holdninger og demokratiske idealer midt i krigens og nazismens helvede.

I 1942 ønskede Hagbard Jonassen at trække sig fra formandsposten, idet han dog fortsatte som næstformand. Ny formand blev Uffe Hansen, Uubberup, der i en årrække havde været i be-

styrelsen af AMK. Den angivne årsag var, at Jonassen havde meget travlt med sin skolegerning; men det spillede også en rolle, at AMK-folk levede i frygt for at ryge i Hitlers koncentrationslejre.

I alle andre lande, Tyskland havde besat, blev pacifisterne forfulgt på linje med jøder og kommunister. Kun i Danmark lod tyskerne dem virke i fred.

Det var almindeligt kendt, at Hitler havde en vis respekt for præster, især protestantiske præster, og med den venlige Uffe Hansen i formandsstolen håbede AMK at have større chance for at kunne fortsætte sit arbejde.

Efter krigen

Efter befrielsen gav enkelte AMK-folk udtryk for forståelse for den såkaldte frihedskamp. Men langt de fleste sluttede op bag Thomas Christensens linje: ➔

➔ AMK-folk kunne støtte, at forfulgte blev skjult for tyskerne og bragt i sikkerhed i Sverige; men AMK tog afstand fra den voldelige frihedskamp, som Thomas Christensen - dog vist kun i mere sluttede kredse - kaldte "gadedrengestreger". Kampen mod dødsstraffen var en anden af AMKs mærkesager; men den blev gennemført overfor de groveste landssvigere, trods voldsomme protester.

En anden opgave var at forsøge at få Danmark til at vende tilbage til mellemkrigsårenes neutralitetspolitik og ringe militært beredskab. Dette kom bl.a. til udtryk i Thomas Christensens pjeces "Danmarks Værn". Men vinden blæste den anden vej - tidligere frihedskæmpere organiserede sig i Hjemmeværnet og fik Rigsdagens blå stemmel.

Militariseringen af befolkningen tog fart, og i 1949 blev Danmark tilsluttet militæralliancen NATO. Kun Danmarks kommunistiske Parti, Det radikale Venstre og nogle få fra Danmarks Retsforbund stemte imod.

Samme år trak Uffe Hansen sig med alderens ret tilbage fra formandsposten. Som ny formand valgtes den 36-årige forstander for Store Restrup Husbandskole, Svend Haugaard. I ham fik AMK en dynamisk formand, der placerede AMK stærkt i den offentlige bevidsthed.

Kampen imod NATO medlemskabet og oprustningen var central op igennem 1950erne, hvor AMKs folk var initiativtagere til den brede Dansk Fredskonference. I 1960 og de følgende par år var AMK aktive i Kampagnen mod Atomvåben. I 1964 blev Svend

Haugaard valgt til Folketinget for Det radikale Venstre og samme år trak han sig som formand. Hagbard Jonassen blev endnu engang formand.

Ungdomsoprøret satte ind. Det kvalte Kristeligt Fredsforbund; men AMK overlevede stærkt svækket. Der kom en periode, hvor der ganske vist væltede ind med nye medlemmer, der nok var militærnægttere, men for de flestes vedkommende manglede pionerernes idealisme, og især deres stabilitet og vedholdenhed.

Nye folk kom til, både i redaktionen af bladet, der fik ændret navn til Ikke-vold, og i hovedbestyrelsen gik man over til kollektiv ledelse.

Svend Haugaards eksklusion

I 1971 blev Svend Haugaard ekskluderet som medlem, fordi han - modsat de første år han sad i Folketinget - var begyndt at stemme for bevillinger til militæret. I alle livets forhold må man sommetider gå med til noget, man ikke er så glad for, for at få noget man gerne vil have!

Jeg for min part kunne aldrig have stemt for militære bevillinger, hvilket jeg gav udtryk for, men jeg mener ikke, at Svend Haugaard skulle have været ekskluderet. De fleste af dem, der var med til at ekskludere Svend Haugaard, er ikke aktive mere i foreningen, og Svend Haugaard har på opfordring indmeldt sig igen.

Men de mange, der gik i sympati for Svend Haugaard kom aldrig igen, blandt disse de radikale folketingsmedlemmer Dagmar Andreasen og Erik Hansen og næsten alle højskolefolkene.

Denne mindeplade sidder nu på adressen i Helsingør.

AMK fik et knæk dengang, som foreningen aldrig har forvundet.

Vi har gjort vore synspunkter gældende og ofte med dygtighed, når der har været planer om opstilling af mellemdistance-raketter på dansk grund, når danske soldater blev sendt i krig ude i verden, og da Danmark under Kosovo-krigen deltog i en angrebskrig.

Men vi er noget mere marginaliserede end i vore stærkeste år. De mange militærnægttere der har været igennem årene har for de flestes vedkommende ikke meldt sig ind i AMK, og de fleste af de få, der gjorde det, blev ikke stabile.

I dagene efter terrorhandlingerne i USA. blev vi spurgt, som så ofte før "Hvad vil I gøre ved det?" Mit svar er: "Ingen kan med nogen ret forvente endsige forlange, at vi skal have svaret på alle de problemer, som det militær og den militarisme, vi bekæmper, har skabt". Vort svar må være fortsat at modarbejde militær og militarisme.

Henning Sørensen har udgivet en bog om fredssagens historie på forlaget Hovedland den 9. april 2002. ●

WRI triennale

Stories and Strategies
Nonviolent Resistance and Social Change

3.-10. august 2002 i Dublin, Irland.

Temagrupper, workshops og foredrag.
Åben for alle. Deltagere fra hele verden.
Konferencen er på engelsk.

For foreløbigt program klik ind på www.wri-irg.org.
Kontakt: Majken Jul Sørensen på 3617 7087.

Til Aldrig Mere Krig...

Jeg har modtaget nummer 3 og 4 af ikkevold, og finder heri nogle interessante, om end lidt "gamle" indlæg.

Ja det er dystre perspektiver, der tegnes om EU og op-rustningsindustrien.

Jeg er dog af den opfattelse, at et effektivt samarbejde i EU er nødvendigt for at skabe stabilitet og fred. Bortset fra terrorisme fra ETA og i Nordirland, så går det jo nogen-lunde her i EU.

Og med en effektiv indsats fra bl.a. EU har vi da endnu ikke set så frygtelige ting i Makedonien, som i så mange andre dele af Jugoslavien. Der skal åbenbart en vis magt bagved diplomatiet, for at det virker.

Jeg kan med min bedste vilje ikke se, at der var noget fredsskabende ved Talibanregimet i Afghanistan.

Som ansat i et fødevarereproducerende erhverv er jeg dybt frustreret over, at der ofres meget mere på at destruere end på at ernære. Men jeg mener ikke vi kan standse dette van-vid ved ensidigt at bekæmpe våbenindustrien.

Jeg mener det er med våben som med narkotika og pro-stitution, at hvor der er en køber, så vil der altid være en sælger, uanset hvor meget man forbyder det. Derfor mener jeg vi skal rette indsatsen på at påvirke køberne.

Alle disse håbløse frihedskampe i verden er jo med til at sætte skub i våbenforbruget både fra frihedskæmperne og især dem, som de bekæmper.

Jeg mener derfor vi må rette en meget kraftig appel til alle "frihedsbevægelser" overalt i verden om, at de gør deres sag en meget stor skade ved at bruge voldelige metoder.

Og ligeledes rette en meget kraftig appel til alle rege-ringer overalt i verden om at de skal respektere alle ind-byggere også etniske minoriteter.

Tænk f.eks. på palæstinenserne. Jeg har stor sympati for at det palæstinensiske folk kunne få en anstændig og bæ-re-dygtig tilværelse i deres eget land, i stedet for at være hen-vist til at leve som flygtninge med underbetalt arbejde i Is-rael for israelerne.

Og jeg græmmes over den udsultnings- og konfronta-tionspolitik som Israel har ført mod palæstinenserne især efter 1/10 2000.

Men hver gang en palæstinensisk frihedskæmper angri-ber med våben får de tifoldig gengældelse. Det må da være simpel logik, at de ikke kan vinde noget som helst ved disse angreb, men blot driver deres land i yderligere elen-dighed. Og det er desværre kun et eksempel af mange.

Jeg sendte et forslag om, at vi i AMK tager initiativ til at lave noget musik og sang om emnet, for på den måde at fremme en debat, og som sidegevinst måske skabe lidt ind-tægter til AMKs aktiviteter, men det mødte larmende tav-s-hed.

Det er deprimerende, at FN er så handlingslammet. Der burde indføres direkte skattebetaling til FN. f.eks. med 1% af alle menneskers skattepligtige indtægt.

Med venlig hilsen

Poul Pedersen

- stadig medlem af AMK

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

- blive medlem af AMK
- få flere oplysninger om AMK
- få oplysninger om militærnægtelse
- få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
- abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
- give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
- købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
- købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Aldrig Mere Krig

Aldrig Mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig Mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig Mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig Mere Krig er dansk af deling af Krigsmodstandernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig Mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af seks medlemmer: Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Holger Terp, Majken Jul Sørensen, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen. Suppleanter er Arne Hansen, Peter Henning og Ulla Røder.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med:

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard (ordfører), Holger Terp (sekretær) og Majken Jul Sørensen (kasserer).

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator.).

Redaktionsudvalg: Holger Terp og Tom Paamand (koo.).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig Mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Majken Jul Sørensen, Vigerslevvej 281A 1.tv.
2500 Valby, tlf. 3617 7087

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028

Finn Held, Aprilvej 24
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965

Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Haakon Larsen, Skovbrynet 5
3450 Allerød, tlf. 4817 2735

Birte Wagner, Bavnebjærgspark 71
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A
3520 Farum, tlf. 4495 9141

Else Dam, Smallesund 2
3700 Rønne, tlf. 5695 5404

Geert Grønnegaard, Leragervej 8
4174 Jystrup, tlf. 5350 7429

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsbro
4400 Kalundborg, tlf. 5750 7429

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13
5750 Ringe, tlf. 6262 3617

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63
6600 Vejen, tlf. 7536 2201

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4
6880 Tarm, tlf. 9737 3163

Ulrik Hansen, Rønne 8
7120 Vejle Ø, tlf. 7571 1620

Svend Haugaard, Violvej 2
7800 Skive, tlf. 9752 1037

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A
8000 Århus C, tlf. 8611 2177

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N, tlf. 8623 0328

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679

Tine Forchhammer, Gadebakken 15
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild
9520 Skørping, tlf. 9839 1663

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542